

ekmek ve gül

HAYATIMIZI PAMUK İPLİĞİNE BAĞLADINIZ

BİZİM DENGEMİZİ BOZMAYINIZ

Taciz dediğin film
değil ama filmi de var **6**

Masallarda
kadınların ortak
hafızasını aramak **12**

Ah o zihnimizi
kemiren 'ama'lar **18**

Bizim dengemizi bozmayınız

İÇİNDEKİLER

Mücadeleyi yükseltme zamanı.....	3
Olca Geridönmez	
Hem kadın haklarına düşman hem ayrımcı.....	4
Yasemin Öztürk	
Kız çocuklarının hayatını karartmaya.....	4
Gülseren Bahadır	
Başka şansımız var mı!.....	5
Sevil Aracı	
Taciz dediğin film değil, ama filmi de var.....	6
Canan Ertürk	
İçimizdeki düşman sandığın değil.....	7
Adile Doğan	
Bu 1 yıl Panayırılı kadınlar için büyük kayıp oldu.....	7
Handan Yıldırım	
Kadınların OHAL ile değişen hayatları.....	8
Hafize Bulut	
SAĞLIK: Bunaltıcı sıcaklarla baş etme yolları.....	9
Dr. Özden Demir	
Ellerinden milyonlar geçiyor ama.....	10
Merve İlhan	
Şiddet gören tek kadın değilim, biliyorum.....	10
Hasret Kanat	
TARİH.....	11
Müslime Karabatak	
Masallarda kadınların ortak hafızasını aramak.....	12-13
Cevriye Aydın	
Bazen bir tek kadın birçok şeyi değiştirebilir.....	14
Kübra Su	
Kaybettiğim özgüvenimi sayenizde yeniden.....	14
Merve	
Bir fabrikada işçiler birbirini niye patrona.....	14
Hasret Kanat	
Hamile işçinin 'sağlıksız' güvencesi.....	15
Hasret Kanat	
Kıdem tazminatı meğer hayat güvencemmiş.....	15
Hilal Kılıç	
Helin.....	16
Meltem Teker	
SINIRLARIN ÖTESİ.....	17
İrem Karabatak	
Ah o zihnimizi kemiren 'ama'lar.....	18
Yasemin Akpınar	
Emani bana bir şey öğretti.....	19
Nurgül	
Benim için her şey 15 yaşında başladı.....	19
Nurgül	
Onlar bizim yaşam ortaklarımız.....	20
Türkan Kotankıran	
Hiç arkadaşı olmadığını söyleyen bir çocuk.....	20
Olca Özak	
Bu nasıl memlekettir!.....	21
Helin Ökdem / Neslihan Kar	
İÇİMİZDEN BİRİ.....	22
Nuray Öztürk	
Rehberlik öğretmenleri evrak işiyle uğraşırken.....	23
Reyhan Kaygusuz	
Çocukların cinsiyet algısı.....	23
Songül Keşkek	
Cibali dendi mi aklıma siz gelirsiniz.....	24
Hatice Görgü	

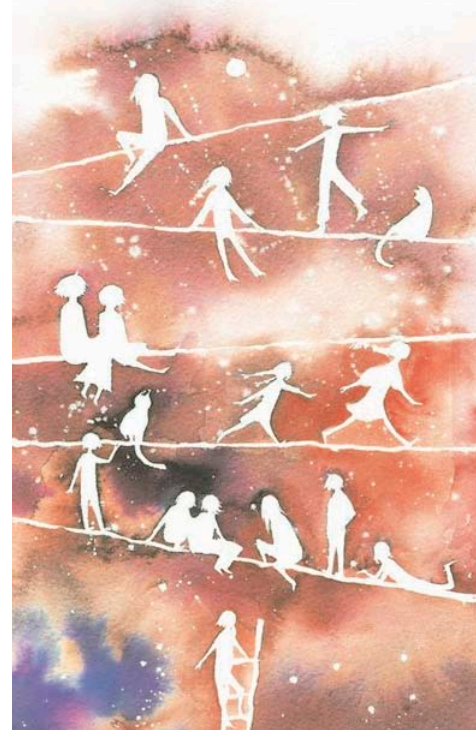
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği'nden Adile Doğan geçen yılın 8 Mart'ını değerlendirirken bir anekdot paylaşmıştı. Dernek olarak yaptıkları 8 Mart etkinliğine sanayii işçilerinden, kibrit işçilerine, tekstil fabrikalarından ev emekçisi kadınlara kadar her alandan emekçi kadınlar katılmıştı.

Etkinliği izlemeye gelen kibrit işçisi kadınlar; savaştan kadın cinayetlerine, kadınların yaşadığı hak gasplarına ilişkin konuşmalarda çözüm olarak dile getirilen "Bizi ezen bu düzeni değiştireceğiz" sözünün ardından etkinliği terk etmişlerdi. Daha sonra kadınlarla buluşup tartışan dernek üyesi kadınlara "Biz bu düzeni zor getirdik, neyini beğenmiyorsunuz?" demişlerdi. "Eskiden kızlarımız üniversiteye giremiyordu, doktor, mühendis olamıyordu" diye anlatmışlardı "yeni düzen"i. "Şimdi olabiliyorlar mı?" sorusuna verilen yanıt manidardı; yine olamıyorlardı, çünkü bir işçinin kazandığı para ve eğitim koşulları çocuklarının üniversiteye gitmesine olanak vermiyordu. Tartışmada görülmüştü ki son dönemin kadınları öfkelenen pek çok gündemini takip edememişlerdi, çünkü günde 10 saat hiç durmadan çalışıyor, mesaiye evde de devam ediyorlardı. Ne dönemin en önemli gündemi olan Diyanet'in "babanın öz kızına şehvet duyması haram değil" fetvasını ne de kirahık işçilik/ yarı zamanlı çalışma yasasını duymuşlardı. Gündemler tartışıldıkça şaşırmış, özellikle şiddet ve yoksulluk kendi hayatlarından en çok örnekler verdikleri konular olmuştu. Derneğin etkinliğini öfkeyle terk eden kadınlar, bu sohbetten sonra dernek yöneticisi kadınları sarılarak uğurlamış, "Daha çok görüşelim" demişlerdi.

Bizi birbirimizden ayıranın, bizi birbirimize bağlayanın ne olduğunu tüm çarpıcılığı ile anlatan bu anekdot, gündemimize sokulan her türden meselenin aslında neyi örttüğünün de adeta bir göstergesi.

Bugün başörtülü kadınların kamusal alandan dışlandığı dönem geride kaldı. Ama başörtülü kadınların kamusal alandan dışlanmasından beslenen siyasal iktidar, kadınların nasıl yaşayacağı, ne giyeceği, nasıl davranacağı, neye hakları olup olmadığı konusunu, yani kadınların -ister başörtülü olsun ister olmasın tüm kadınların- kamusal yaşamın her alanından nasıl dışlanacağı konusunu bir siyasi proje olarak, her gün yeni bir uygulama ile karşımıza getirmekten geri durmuyor.

Bunu, halkın dini inançları ve muhafazakar yaşam tarzı diye ifadelendirdiği "gerek-

çelerle" meşrulaştırmaya çalışıyor.

Çocukların istismarcılarla evlendirilmesi gibi en geri fikirleri de, 12 yaşındaki çocukların "istismara rızası olabileceği"ni ifade eden yasayı da, kadınların boşanma haklarına, şiddete uğradıklarında kamusal olanaklardan yararlanarak kendilerine yeni bir yaşam kurma haklarına saldırıyı da "ama halkımızın inançları..." diye geveleyerek kabul ettirmeye çalışıyorlar.

Müftülere nikah yetkisi tartışması da benzer bir biçimde gündemimize sokuldu.

Bugün ülkemizde her 3 evlilikten biri kadınlar çocuk yaşta gerçekleşiyor. Ve evliliklerin yüzde 97'si hem resmi hem de dini nikahın birlikte kıyıldığı nikahlarla gerçekleşiyor. Biliyoruz ki kadınların çocuk yaşta olduğu evlilikler dini nikah yoluyla yapılıyor, ancak kadınlar reşit yaşa ulaşmış ve evliliklerinde resmi nikah da gerçekleşiyor. Kimsenin inancı gereği ek olarak bir de dini nikah yaptırmasına karşılıklı olarak bu ülkede. Hatta suç olmasına rağmen çocuk yaşta evliliklerin dini nikah yoluyla gerçekleştirilmesine de karşılıklı olarak Çocuk istismarının evlilikle meşrulaştırılmasını getiren yasa düzenlemesi tartışılırken Adalet Bakanlığı'nın dediği gibi "Düğünler yapıyorlar, dernekler yapıyorlar ve evlilikler oluyor, savcı kaymakam düğüne geliyor, ama yaş tutmadığı için resmi kıyamıyorlar... Tamamen ailelerin ve küçüğün de rızasıyla yapılmış işler bunlar."

Bu "işler" in, dini inançlarının gereklerine uygun yaşamaya çalışan kadınların da hayatını kararttığı, tam da bu nedenle kadınların kendi kızları aynı "işlerin" kurbanı olmasın diye ömür çürüten işlerde, gün yüzü görünmeden çalıştıklarını, evlerde kocalara, babalara, abilere karşı kızlarına kol kanat verdiklerini, ama olmaz olur kılamadıkları için aynı kaderi kızlarının da yaşamak zorunda kalmasını hüznle seyrettiklerini biliyoruz.

Biliyoruz, çünkü bizim dergimiz, inancı, fikri, kimliği, yaşam tarzı ne olursa olsun o emekçi kadınların anlatılarıyla dolu.

Biz kadınların inançları, yaşam tarzları, kimlikleri, kişilikleri, siyasi görüşleri ile değil, nasıl yaşamak zorunda bırakıldıkları ile ilgileniyoruz. Ve görüyoruz ki "bu düzen benim" diyen bir aldanmışlıkla zorlu yaşam koşullarına boyun eğen kadınlar, o düzenin neden kendi düzenleri olmadığını tartışmaya başladıkları an "fedakarlıklarının" kimi, neyi ayakta tuttuğunu görüyorlar. Yıllardır "biz gidersek şöyle olur, böyle olur" diye korku salarak ayakta kalan iktidar, getirdiğinin kadınlardan neler götürdüğünü tartışmamamız için elinden geleni ardına koymuyor.

Bugün "millet" adına, "kadınlar" adına konuşarak "talep var" diye sundukları her uygulama, aslında bir tek kadının bile yaşananların üstündeki "fedakarlık" örtüsü kaldırıldığında kabul etmeyeceği uygulamalar.

Dergimizin bu sayısı hem o "fedakarlık" örtüsünü ucundan kaldıran, hem de kadınların o örtü altında neler yaşadıklarına ışık tutan yazılar ve anlatımlarla dolu. Kimi zaman "inanç özgürlüğü" örtüsü altına gizlenenler, kimi zaman mülteci düşmanlığı ile beslenenler, kimi zaman "devletin bekası" adına normalleştirilenler, kimi zaman şiddetle kabul ettirmeye çalışılanlar çıkıyor örtünün altından. Hepsine dair kadın deneyimleri nasıl bir toplumsal gerçeklikle karşı karşıya olduğumuzu, o gerçekliğin nasıl bir dengeye oturduğunu gösteriyor.

Görüyoruz ki kadınlara korku salarak fedakarlık isteyenler yaptıklarıyla, yapma garantisi verdikleriyle kadınların hayatını pamuk ipliğine bağlıyor. O ipin üstünde korku dolu yürümeyi "yaşamaktan" sayıyorlar. Hayatımıza sahip çıkmak için bu zor günlerde birbirimizden güç alarak o ipin üzerinde büyük bir maharetle yürütüyor.

Bizim dengemizi daha fazla bozmayınız...

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

Günlük **EVRENSEL** gazetesinin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Cemal Dursun

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışleri Müdürü: Çağrı Sarı

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif

Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş

Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21

Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL

Tel: 0850 302 20 67

Fax: 0212 654 15 04

Dağıtım: Doğan Dağıtım AŞ

Baskı: SM Matbaacılık

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad.

Altay Sokak. No:10 (A Blok)

Yenibosna-Bahçelievler /

İSTANBUL

Tel: 0 212 654 94 18

Mücadeleyi yükseltme zamanı

Olca GERİDÖNMEZ

Küresel ısınmanın, kentlerdeki aşırı yapılaşmanın sonuçlarını son haftalarda biz-zat yaşayarak tecrübe ettik. Öyle görünüyor ki etmeye de devam edeceğiz. Böyle anormal hava olaylarına 'alışmamız' gerektiği, normalimizin artık bu olacağı söyleniyor. Yani, boğucu her sıcak dalgasının ardından, yine yıkım getiren bir fırtınalı yağışın yaşanması, ceviz büyüklüğünde dolu tanelerinin mermi gibi tepemize inmesi çok muhtemel.

Hava durumuyla memleketin havası arasındaki benzerlikse hakikaten trajikomik.

Havalar boğucu sıcak ama tüylerimiz hep diken diken. Soğuktan değil, dehşetten, soluksuz kaldığımızdan... Her gün 'Yok artık' dedirten bir sürü olay, bir sürü pervasız söylem, bir sürü hak ihlali iniyor tepemize. "Allah'ın lütfu" olarak görülen darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL, uzadıkça uzuyor. Ülkenin tepesindeki rant ve çıkar çevrelerinin kirli dövüşünün gölgesinde OHAL uzarken, hayatımıza, sahip olduğumuz anayasal/yasal hak ve güvencelerimizle, birlikte yaşam koşullarımıza indirilen darbelerin sonu gelmiyor.

Demokrasi yoksulu, hak-hukuk-adalet mahrumu, eşitlik yoksunu bu ülkede yaşananlar, uluslararası rant ve çıkar çevrelerinin fütursuzlukla, kâr hırsıyla, on yıllardır bilim insanlarının uyarılarına kulak tıkamasının küresel sonuçları gibi aynen. Özellikle de kadınlar açısından. Yeri geldiğinde bir takım 'protokoller', 'sözleşmeler' imzalanır ama önlemler kaplumbağa hızıyla alınır, yalnızca kağıtta kahr ya da açıktan ihlal edilir. En sonu, güvence altına alınmış her şey tartışılır hale getirilir. Apaçık bir olgu iken, Trump'ın öncülüğünde tartışılmıyor mu küresel ısınmanın abartıldığı, hatta bir uydurma olduğu?

Elimizde bir 'İstanbul Sözleşmesi' var ve kadınların tüm uyarılarına rağmen kadınlara yönelik saldırıların boyutu apaçık bir olgu iken, Erdoğan'ın öncülüğünde her fırsatta tartışılmıyor mu kadın cinayetlerinin abartıldığı, cinsiyet eşitliğinin bir safsata olduğu?

İSTİKAMET: SOSYAL VE KÜLTÜREL İKTİDAR

Elbette sorun ne sadece fitnat anlayışı ne salt kadın düşmanlığı sorunu. 15 yıllık AKP iktidarının nasıl bir Türkiye, nasıl bir toplum ufkuyla iş gördüğü hepimizin malumu. Fakat kadınların toplumsal konumuna ve haklarına yönelik saldırıların, bu idealin inşa edilmesinde hayati bir önemi var.

Erdoğan'ın, şaibeli referandumun ardından yeniden partisinin başına geçtiğinde bulunduğu saptama ve işaret ettiği sorun, 15 yıllık iktidarın yeni istikametini de belirlemiş oldu. Bu, siyasi iktidarın, sosyal ve kültürel alanda 'sıkıntılı' bulunduğu konumunu, sağlamlaştırıp güçlendirmek, 'iktidar' kurmak üzere yeni hamlelerde bulunacağı anlamına geliyordu kuşkusuz. Bu konuda ne kadar ciddi olduğunun bir diğer göstergesi de partililere savrulan tehdit oluşturdu: Yoruldum diyen çeksin gitsin!

Ve vakit kaybedilmeksizin harekete geçildiğinin işaretleri peş peşe gelmeye başladı. Milli Eğitim Bakanlığı yeni müfredatı açıkladı. Zaten son derece güdük olan Evrim Teorisi'nin çıkarılması, cihat kavramının da eklenmesiyle bilimsel ve eleştirel düşünme gücüne sahip kişiler yetiştirme hedefinden tamamen uzaklaşıp, dindar ve kindar bir nesil yetiştirme hedefine odaklanıldığı açıkça ortaya kondu. Bakanlık, çocuk istismarıyla akıllara kazınan Ensar Vakfı ile protokol imzalamak suretiyle, tüm eğitim kurumlarında vakfa kucak açtı.

TOPLUM YAŞAMINA DİNİ ŞEKİLLENDİRME

Nitekim Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda yapılmak istenen değişiklik tasarısının Meclise sunulmasıyla da yıllardır adımları atılmaya çalışılan, birçok kez kadınların mücadelesiyle geri çektirilen hamlelerden biri daha yapıldı. Tasarı, il ve ilçe müftülerine res-

mi nikâh kıyma yetkisi tanırken, daha da fecisi, sağlık personelinin takibi dışında doğan çocukların doğum bildirimine nüfus müdürlüklerine sözlü beyanla yapılmasını olanaklı kılıyor. Yani 'kız çocuklarının' yaptığı doğumların bildirimine ilişkin zorunluluğun ortadan kalkmasını öngörüyor. Böylece kız çocuklarını hamile bırakan istismarcılar tespit edilip dava açılmayacak. İstismarcılar devlet eliyle ödüllendirilirken, istismara uğrayan kız çocukları bir de doğumda sağlık hizmetinden mahrum edilecek.

Toplumun yapısı ve geleneklerini koçbaşı olarak kullanagelip sosyal hizmetlerin her alanına din görevlileri yerleştirmiş bulunan AKP iktidarı, şimdi de aynı gerekçeyle medeni hukuka dini saikler yerleştirmenin, meşrulaştırmanın yolunu döşemeye girişiyor. Hükümet sözcülerinin dini nikâh ve çocuk yaşta evliliklerin "sosyolojik gerçekimiz" olduğu, taslağı da "kadınlar ve kız çocukları daha fazla mağdur olmasın" diye hazırladıkları yolundaki açıklamaları, ikiyüzlülüklerini açığa vuruyor. Zira, eşitsizliklerin kaynağındaki toplumsal algıları meşrulaştıran yasalar, uygulama ve yönetmelikler, kadınların haklarını korumak bir yana onları ancak daha mağdur eder.

KADINLAR İZİN VERMEYECEK

Bu arada hem resmi hem de dini nikâhı olanların oranının yüzde 97,1 olarak tespit edildiğini TÜİK'in ocak ayında açıkladığı "Aile Yapısı Araştırması"ndan öğreniyoruz. Yani, sadece resmi nikâh yapanların oranı yüzde 1,8'ken, sadece dini nikâh yapanların oranı ise yüzde 1,1 olduğu görülmüş. Bu veriyi göz önünde tutarak ne yapılmaya çalışıldığını anlamakta fayda var.

Mesele kadınları ve çocukları korumak mı, yoksa eşitsiz fitratı esas alan dini saikleri ve hukuku, toplum ve aile yaşamını düzenleyen, cinsiyet eşitliğini esas alan Medeni Kanuna yerleştirmek mi? Dini hukuk, kız çocuğu evlilikleri için 12 yaş öngörüyorsa, anne olmalarında sakınca görmüyorsa; ceza hukuku ve medeni hukuk sistemini buna doğru yönlendirecek adımların atılmasını gündeme getirmek mi yoksa?

Kadınlar, sırf giyim kuşamları, oturma kalkışları nedeniyle şiddete maruz kaldıkları, dayak yemeden şort giyebilmek için mücadele bayrakları açıp sokaklara çıkmak zorunda kaldıkları bir dönemde bu taslağın

ardındaki niyete ve gerici anlayışa anında tepki verdi. Ve bu tepki büyüyecek. Kadınlar bu taslağın geçmesine izin vermeyecek.

Tıpkı kürtaj yasına, tıpkı istismar yasına, tıpkı boşanma yasına izin vermedikleri gibi...

Çocukları işe alınacak diye AKP'ye oy veren Afife teyze, "Kız çocuklarını dedesi yaşındaki adamlarla para karşılığı evlendirenler var. Bu yasa çıkarsa bu dedelerle hiç baş olmaz!"

SİNCANLI KADINLARA YASA TASARISINI SORDUK

Hem kadın haklarına düşman, hem ayrımcı

Yasemin ÖZTÜRK
Ankara

İl ve ilçe müftülüklerine nikah kıyma yetkisi veren ve sağlık personeli takibi olmayan doğumların sözlü beyanla nüfusa kaydını öngören yasal düzenleme Hükümet tarafından Meclise gönderildi. Tasarı Meclisten geçerse, çocuk yaşta ve çok eşli evliliğin önü açılacak, çocuk istismarcıları tespit edilemeyecek...

Sincan'da farklı çevrelerden kadınlarla bir araya gelerek tasarıyla ilgili sohbet ettik. Malum, konu hepimizi ilgilendiriyor. Sohbetimize katılan kadınlar, çocuk yaşta evliliklere ve çok eşliliğe karşı olduklarını belirtirken, çocuk istismarcılarının gereken şekilde cezalandırılması istedikler. Kadınlar, yasa tasarısını "Laikliğin gereği" diye savunmaya çalışan Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'a da tepkili.

AKP'Lİ EMİNE'NİN KAFASI KARIŞIK

Biri kız üç çocuk annesi Emine, fanatik AKP'li. Ama söz konusu çocuk yaşta evlilik olunca kesinlikle karşı çıkıyor. Müftülerin nikah kıyması konusunda ise kafası karışık. Emine görüşlerini şöyle dile getiriyor: "Yasayı incelemedim. Bakan açıklama yaptı, 'Laikliğin gereği' diye. Müftülerin nikah kıymaları da yine yasalar çerçevesinde olur diye düşünüyorum. Zaten hoca nikahı kıyılıyor. Bu konuda açıkçası kafam karışık. Benim de bir kızım var. Çocuk yaşta evliliklere ve çok eşliliğe kesinlikle karşıyım. Hele çocuk istismarcılarını duyunca tüylerim diken diken oluyor. Onlar en ağır cezalara çarptırılmalı. Bir kadın olarak bunlar kabul edilemez."

TECAVÜZCÜLERLE EVLENDİRME ARTAR

Afife teyze çocukları işe alınacak diye AKP'ye oy vermiş. Eşi, üzerine kuma getirince, kendi deyimiyle 'herifi boşamış.' Afife teyze yasa hakkında bilgi verince sinirli sinirli konuşmaya başlıyor: "Ben çok çektim hem erken yaşta evlilikten hem de kumadan. Böyle bir yasayı kabul etmiyorum! 12 yaşında çocuk evlendirilir mi? Bir de fakirlikten kız çocuklarını dedesi yaşındaki adamlarla para karşılığı evlendirenler var. Bu yasa çıkarsa bu dedelerle hiç baş olmaz."

Afife teyze çocuk istismarcılarının cezasız kalmasından da yakınıyor: "Kız çocukları tecavüzcüleri ile evlendiriliyor. Bu yasa çıkarsa bu evlilikler artar. Ailelere sesleniyorum kızlarınıza sahip çıkın, kim ne der diye düşünmeyin. Çocuk tecavüzcüleri, tacizcileri en ağır cezaya çarptırılmalı. Dindarlık arttı, bu olaylar da arttı!"

BU AYNI ZAMANDA AYRIMCILIK

Başbakan Yardımcısı Bozdağ'ın açıklamalarına da tepki gösteren Afife teyze, "İlkokul mezunuyum. Bildiğim laiklikte din işleri devlet işlerine karıştırılmaz. O zaman Aleviler, Müslüman olmayanlar ne yapacak? Onların nikahı da kilisede, cem evinde mi kıyılacak? Böyle düzenleme olmaz. Bu aynı zamanda ayrımcılık. Sunniler vatandaş da diğerleri ne?" diye sordu.

KADINLAR ARTIK UYANDI

MHP'li olduğunu belirten Sultan için de bu yasa "kabul edilemez": "AKP şeriatı getirmeye çalışıyor. Birkaç kez denediler kadınlar karşı çıktı. Kadınlar birlik olmalı, hangi partiden olursa olsun, karşı çıkmalı. Gerçek laiklikte kadınlar erkeklerle eşittir. Akşama kadar işyerinde köle gibi çalışıyorum, paramı kazanıyorum. Bir de eşim üzerime hoca nikahıyla evlenecek, kızımı yaşlı adamla veya tecavüzcüsüyle evlendirecek. Düşününce kabus gibi. Bunlar olacak iş değil. Kadınlar artık uyandı. Asla kabul etmiyorum."

BEN DE KIZIM DA KARŞIYIZ

Kuru temizlemecide çalışan Yeliz yasa tasarısına ilişkin düşüncelerini şöyle ifade ediyor: "Akşama kadar ayakta günde on saat çalışıyorum. Bu gidiş şeriata doğru. Evde de konuştum kızım. Kadın haklarını sonuna kadar savunuyorum. Biz daha çok hak almak isterken bizi geriye çekmeye çalışıyorlar. Daha medeni olalım derken, şeriat getirmeye çalışıyorlar. İşverene köle olduğumuz yetmedi kocaya, babaya, abiye köle etmeye çalışıyorlar. Eşim evde işsiz, eve ben bakıyorum bir de üstüme kuma mı getirecek! Ben de kızım da karşı çıkıyoruz. Bozdağ'ın sözleri takiye, ciddiye bile almıyorum..."

Kız çocuklarının hayatını karartmaya kimsenin hakkı yok!

13 yaşında zorla, kendinden çok büyük biriyle evlendirilen Gülseren Bahadır, Ankara'dan dergimize gönderdiği mektupla yaşadıklarını bizimle paylaştı.

Kız kardeşlerim, Müftülere, il ve ilçe belediyelerinin yanında, nikah kıyma yetkisi veren yasayı Meclise indiren Hükümeti kınıyorum, protesto ediyorum. Bu, kadınlara yapılabilecek en büyük kötülük. Doğuracağı sonuçlar bakımından çocuk gelin sayısını misliyle artıracaktır.

Çocuk gelinlerin, çocuk yaşta evliliklerin ne kadar ağır ve kalıcı travmalar yarattığını, hayatı nasıl cehenneme çevirdiğini, yaşayan biri olarak, sizinle paylaşacağım. AKP Hükümetinin insan hakkı, kadın hakkı ihlallerinde sınır tanımayan tavrına karşı başta kadın örgütleri olmak üzere tüm duyarlı çevreleri birlikte hareket etmeye, bu karar geri çekilene kadar mücadeleye davet etmek istiyorum.

Ben de 13 yaşında evlendirilen çocuk gelinim. Evliliğin anlamını bile bilmezken, başka biri olmaya zorlanmak, hiç istemediğin şeyleri yapmak zorunda kalmak, uyum sağlamanın mümkün olmadığı bir hayat, daha ötesi tecavüz, işkence ve ağır depresyonlar, içine düştüğün durumdan kurtulamamanın verdiği çaresizlik duygusu ve intihar girişimleri... Ta ki, devrimci çevre ile daha yakın ilişki içine girmem, çalışıp ayaklarımın üzerinde durup sonrasında evlendirildiğim adamdan boşanma sürecine kadar...

Bütün bunları anlatmaya çalışırken tüm her şeyi yeniden yaşadım. Hayata tutunma şansınız çok az, ölümlü yaşam arasında karar vermek... Sonuç, uzun bir mücadele ve boşanma... Sonra yaşadıklarımı sorgulama dönemi; aileme hala barışık olamadım mesela. Sayısız kereler tecavüzüne uğradığınız kişiden çocuklar doğurmak zorunda kalmanın verdiği olumsuz duygular ve o çocuklara anne olabilmek... Üç çocuğum var; tek başına çocukları büyütme çalışmak, olumsuzlukların ortasında kalmış çocuklarının yaralarını sarmaya çalışmak...

Yaşadıklarımı yazmaya çalışırken gözlerimden akan yaşlar... Yaşadığım acıların tarifi imkansız.

Aradan geçen yıllar acıları sarmıyor, her şey dün gibi. Ki, ben şanslı sayılırım, bu beladan çıkış yolu bulabildim. Ya bulamayanlar? Bu cehennemi yaşamak zorunda kalanlar?

Başka kız çocuklarının bütün bunları yaşamamasını asla istemem, gücüm yettiğince karşı çıkarım. Bu iktidarın politikalarını, kadın politikalarını kabul etmiyorum, onaylamıyorum ve bu politikalara karşı tüm kadınları birlikte mücadele etmeye çağırıyorum... Kız çocuklarının hayatını yok etmeye, karartmaya kimsenin hakkı yok. Avazım çıktığı kadar bağıarak, itiraz ediyorum. Yeter artık! Düşün şu kız çocuklarının yakasından.

SUÇLUYLA MAĞDURU AYNI YERE KOYAN ZİHNİYETE KARŞI MÜCADELEDEN

Başka şansımız var mı

Av. Sevil ARACI

Adana taciz, tecavüz, istismar, çocuk yaşta zorla evlendirme suçlarının yaşandığı kentlerden yalnızca biri. En son Küçük Dikili Mahallesi'nde yaşanan bir toplu tecavüz olayından sonra cinsel istismara maruz kalan çocuğun, kendisine istismarda bulunanlardan biri ile evlendirilmek istendiği yönünde duyum aldık. Ancak Adana Kadın Platformu olarak bu olayı araştırmak, çocuğa destek olmak istediyseniz de olmadı, çünkü istismara maruz kalan çocuğa ulaşamadık. Muhtemelen bilinçli olarak ailesi ve çevresi tarafından olay gizlenmeye çalışıldı. Çünkü pek çok yerde konu 'tecavüz' olunca mağdur aynı zamanda 'suçlu' ilan ediliyor.

İHMAL VE YOKSULLUK İSTİSMAR RİSKİNİ ARTIRIYOR

Cinsel istismar vakalarında dikkat çeken bir başka husus ise bu olayların daha çok düşük gelirli ailelerin çocuklarının başına gelmesi. Geçtiğimiz aylarda Psikiyatri Uzmanı Dr. Sibel Koçbıyık tarafından yayınlanan çocuk istismarı raporunda bu durum "Yoksul ailede yetişen çocuklarda fiziksel ve psikolojik istismar ile çocuk ihmalinin daha sık olduğu pek çok araştırmada gösterildi. Klinik değerlendirmeye gelen cinsel istismar olgularının bir kısmında sosyoekonomik düzey düşüktür; ancak bu diğer istismar türleri ile kıyaslandığında daha az belirgindir. Unutulmamalıdır ki cinsel istismar, her türlü sosyoekonomik, sosyokültürel düzeyde gözlenebilir" şeklinde dile getirilmişti. Elimizde buna dair net bir veri ya da istatistik yok ise de esasen hepimiz bu tür olayların daha çok yoksul çocukların başına geldiğini gözlemleyebiliyoruz.

Peki, neden böyle oluyor? Ailelerin yaşadıkları ekonomik zorluklar nedeni ile çocuklarını denetimin olmadığı eğitim kurumlarına göndermek zorunda kaldıklarını biliyoruz. Belki de çocukları istismara maruz bırakanlar, yoksul kişilerin hak aramada daha zayıf kalabileceğini tahmin ediyor. Hani Can Yücel şiirinde diyor ya;

*Davacı zengin, davahı yoksulsa
Zenginden yana işler yasa
Davacı yoksul, davahı zenginse
Davahda kalır yine nızah arsa
Davacı da davahı da zenginse davada
Özür diler çekilir aradan kadı
Davacı da davahı da yoksulsa, bak,
Sade o zaman işte yerin bulur hak.*

TACİZCİYE ÖDÜL GİBİ 'CEZA'

Aslında bu yazıyı kaleme almama sebep olan olaylardan biri de yeni öğrendiğim bir taciz olayı. Adana Kadın Platformu'nun avukatı olmamdan dolayı istismara uğrayan henüz 15 yaşındaki kız çocuğunun ablası (ki kendisi de henüz 19 yaşında) bu yazıyı yazdığım günün sabahında bana gelerek yaşadıklarını anlattı. Genç kız ve ailesi 20

yıldır aynı apartmanda oturuyor. Babaları apartman görevlisi. Aynı apartmanda yönetici olan 60-65 yaşlarındaki emekli, namazında niyazında bir adam tarafından taciz ediliyorlar. Aslında taciz yaklaşık 4 yıl önce başlıyor, yani çocuk henüz 11 yaşında iken. Ancak küçük kız korktuğu için bir türlü dile getirememiş bu durumu. Daha sonra bir şekilde ablası fark ettiğinde açığa çıkıyor olay. Anne babalarına anlatmaları çok zor oluyor. Çünkü esasen muhafazakar, baskıcı bir aile yapıları var. Ablanın çabaları ile bir avukata ulaşıyorlar, sonra Baro Çocuk Hakları Komisyonu devreye giriyor ve bir şekilde şikayetçi olabiliyorlar. Adam gözaltına alınıyor ve hakkında ev hapsi kararı veriliyor. Ancak bu karar hepsini daha fazla tedirgin eden bir duruma dönüşüyor, çünkü aynı binada oturuyorlar, üstelik suçlunun yetişkin oğlu da aynı binada başka bir dairede oturuyor. Bir de hem tacizcinin ailesi hem de bazı apartman sakinleri çocuğa inanmayarak 'iftira attınız' diye aileyi suçluyorlar. Böyle karma karışık bir durum içerisinde, o henüz 19 yaşında olan, bu sene üniversiteye başlayacak olan genç kız, "Babamı işten atabilirler, öyle olursa aileme benim bakmam gerekir, okulu dondurmak zorunda kalacağım büyük ihtimalle" gibi kaygılar duyuyor. Üstelik tacizci ve ailesi, çocuğun ablasına dair de çirkin hakaretlerde ve ithamlarda bulunuyorlar.

Şimdi bu olaydan yola çıkarak düşünüyorum, suç maruz kalanın korunması için ne yapılmalı? Sadece adama ev hapsi vermek veya biraz ceza alıp bir süre yatıp çıkması yeterli olacak mı? Tacizci ile aynı apartmanı paylaşmak zorunda kalan bu aile ne yapacak, üstelik baba o apartmanda 20 yıldır çalışırken?

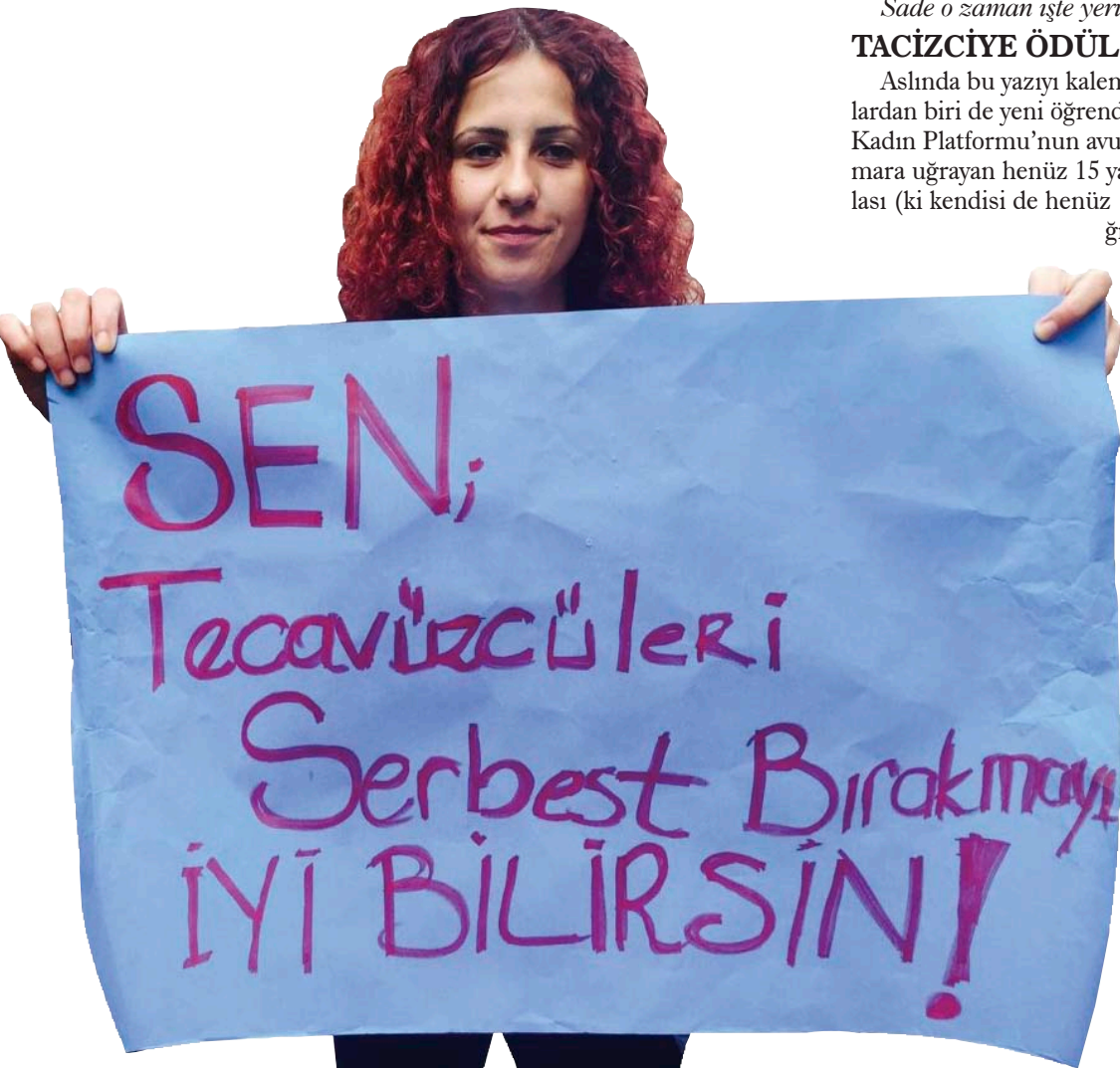
İÇLER ACISI DURUM

Adana Barosu tarafından düzenlenen uluslararası katılımcıların olduğu bir konferansta, farklı ülkelerde kadınlara yönelik şiddetin önlenmesine dair çalışmalar aktarılıyor, şiddete uğrayanlarla dayanışma gösterildiğine dair örnekler anlatılıyordu. Ekonomik destek de dahil olmak üzere, hatta en önce bu yapılarak kadının tek başına ayakta durabilmesini, şiddete karşı kendisini koruyacak bağımsızlığa ve güce sahip olabilmesini amaçladıklarını anlatıyorlardı kadın örgütlerinin temsilcileri. Pek çok gelişmiş devlet, kadın örgütlerinin önerileriyle bu yönlü çalışmalar yaparken bizde ise durum içler acısı. Benzer düzenlemeler, özellikle Ailenin Korunmasına Dair Kanunda var ise de pratikte bir karşılığı olan düzenlemeler değil hiçbirisi maalesef.

ÇABAMIZI VE MÜCADELEMİZİ İLERLETELİM

Tacize tecavüze karşı caydırıcı, ağır cezalar getirilmesi suçu önlemek bakımından elbette önemli. Ancak istismara uğrayanın her yönden korunması, bozulan ruh sağlığının tamiri için gerekenlerin yapılması, olanakların sağlanması da devletin görev ve yükümlülüklerinden olmalı. Başka ülkelerde oldukça yaygın ve yerleşik bu uygulamaların ülkemizde de gündeme alınması için daha çok çaba sarf etmek ve mücadeleyi bu yönden de ilerletmek biz kadınların görevi.

60 yaşlarındaki apartman yöneticisi, 11 yaşındaki çocuğu yıllarca taciz ediyor. Olay ortaya çıkınca gözaltına alınan adama ev hapsi cezası veriliyor. Ancak çocuk ve ailesi, tacizci ile aynı apartmanda yaşıyor.

Taciz dediğin film değil, ama filmi de var..

Müvekkillerim dediler efendim. Ve bu erkekler bilmelidirler ki hayır, hayır demektir. Tanıdık, arkadaş, sevgili olsun ya da seks işçisi olsun hatta kendi karınız olsun hayır, hayır demektir. Ve biri derse ursunuz. (2016 yapımı Pink/Pembe adlı filmde)

Canan ERTÜRK

Filmlerde izlediğimiz ya da rüyamızda gördüğümüz bazı kötü olayların gerçek olabileceği düşüncesine bile tahammül edemeyiz... Uyanırız, 'Neyse ki kabusmuş' der ve rahatlarız. Ya da filmdeki karakterler ile empati kurmaya çalışır ama iki saatin sonunda kendi hayatımıza kaldığımız yerden devam ederiz. Taciz ise kadınlar için ne sadece empati kurulup geçirilebilecek basit bir film, ne de sonunda uyanabileceğimiz bir kabus, gerçeğin ta kendisi. Hatta yaşananlar, sonrasında tekrarlı kabuslara dönüşecek kadar uykusuzluk sebebidir.

Bu kadar emin olmak istemezdim, ancak ülke ya da şehir ayırt etmeksizin, yaşanan taciz olaylarını filmlerden izlerken, ayna tutulmuş gibi kendinizi, ülkenizi izleyeceksiniz. Tacizi konu eden filmlerde çaresizlikler ile örülmüş dram da var, gerçek olaylardan yola çıkılarak senaryolaştırılmış mücadele, adalet arayışı, kadın dayanışması, dostluk ve başarı hikayeleri de...

Araştırma anketlerinde "Hiç tacize uğradınız mı?", "Kaç defa?" ve "Nasıl tepki verdiniz?" soruları sorulur. Yıllarca bu gibi araştırmaların bir parçası olmadık, anketin ikinci ve üçüncü sorularına hiç geçemedik ilk soruya verdiğimiz "Hayır" yanıtı yüzünden. Ya da cevap vermeye o kadar çekindik ki, tacizin normal bir davranış olduğuna inandılar. Hatta bir kısım erkek, taciz ettiğinin bile farkında değil ve bu durumu ısrarlı bir davranış biçimine dönüştürmüş. Erkekler tarafından 'bu taciz değildir' ya da 'abartıyorsunuz' denilen bir çok durum aslında tacizdir. "Evet evet, sana diyorum, bakma öyle!", o bakışın da taciz... Keşke, seçtiği kıyafeti giydiği için hiçbir zaman tedirginlik yaşamamış adamlar gelip hemcinslerini aklamaya çalışmasa... İyimser bir tahmin ile her gün en az bir defa sözle, gözle ya da sosyal medya aracılığıyla taciz ediyoruz. Taciz sadece istem dışı fiziksel temasa maruz kalmak değildir, rahatsız edilmek, tedirgin, huzursuz edilmek ve hiç hak etmediği halde taciz edilen tarafı kusurlu görme sebebiyle bilinç altında suçluluk duymasına sebebiyet vermektir. Tacize uğramak utanılacak bir şey değildir. Utanması gereken her mecrayı, her zemini, her fırsatı, okulu, işyerini, meydanı, sokağı, köşeyi bucağı taciz ve tecavüz çemberine çevirenlerdir. Kılıktan kılığa girip en kibarından en eğitimlisine asla sınır bilmeyen diyar diyar dolaşanlardır. Bu kılıklardan biri de televizyon dizilerinde görülen romantik sosa batırılmış cici(!), korumacı, ısrarcı resmedilen ve kadına yönelik şiddetin ve tacizin de normalleşmesine sebep olan halkın uyuşmasını sağlayan karakterlerdir. Bizleri uyuşturmalarına izin vermeyelim.

SUSTUKLARIMIZI ANLATAN, BİZİ KONUŞTURAN FİMLER

Ama sanat öyle mi? Örneğin, sinema sanatı... Se-

naryo ve filmler içimizi dökmemize yardımcı olur, egemen ideolojinin dışına çıkan başarılı eserler sustuklarımızı göz yaşlarına, yazıya ve dayanışmaya dönüştürmemize yardımcı olurlar. Kapitalist sistemin içinde ve erkek egemen düğünde dayanışarak ve yalnız olmayarak daha da güçlenir kadın. Bencillik yoktur kadının dünyasında, öyle ki dostluğumuz daha da öteye gider ve yoldaş oluruz. Hayat artık kaldığımız yerden devam etmesin, sanat ile ruhumuz değişsin cânım kadınlar. Pink filminden bir alıntı ile bitirelim. 'Kadınlar çok konuşuyor' diyenlere gelsin, demek ki anlaşılmanız için tek bir kelime yetmiyor:

- 'Hayır' sadece bir kelime değildir, tam bir cümledir. Daha fazla açıklamaya ihtiyacı yoktur. basitçe demektir. Müvekkillerim dediler efendim. Ve bu erkekler bilmelidirler ki hayır, hayır demektir. Tanıdık, arkadaş, sevgili olsun ya da seks işçisi olsun hatta kendi karınız olsun hayır, hayır demektir. Ve biri derse ursunuz.

HADI İZLEYELİM

Aşağıda listelenenler tacizi konu eden ve farklı ülkelere konuk edecek rastgele seçilmiş filmler, 'hayır'ımız güçlensin diye sizin için derledik.

PEMBE (Pink, 2016, Hindistan)

Erkek tacizi ve şiddetle son bulan bir gecenin sonrasında yaşananları ve mahkeme süreci anlatılıyor.

DİREN (Suffragette, 2016, İngiltere)

Seçme ve seçilme hakkını isteyen, işyerinde her gün tacize uğrayan işçi kadınların verdiği mücadeleyi anlatır.

MUSTANG (2015, Türkiye)

İnebolu'da küçük bir kasabada geçen filmin konusu, beş kız kardeşin ev içi tacize karşı evden kaçmak için verdikleri mücadele.

KAHİRE 678 (Cairo 678, 2010, Mısır)

Kadına cinsel tacizi konu edinen, bu sorunu eleştirel yöntemle ele alan bir yapımdır. Farklı kesimlerden üç kadının yaşadığı taciz ve bununla mücadeleleri anlatılıyor.

TEK BAŞINA (North Country, 2005, ABD)

Minnesota'daki Eveleth madeninde çalışan bir grup kadının işyerinde cinsel tacize ilişkin açtıkları ilk davayı konu eden ve gerçek olaylardan uyarlanmış bir film.

MARION HEP 13 YAŞINDA (Marion, 13 Ans pour toujours, 2016, Fransa)

Paris'in Essonne bölgesinde, 13 Şubat 2013'te, sosyal ve sanal çevresinde tacize uğrayan 13 yaşındaki Marion Fraisse intihar eder. Film Marion'un annesinin 'Marion Hep 13 Yaşında' adıyla yazdığı kitaptan uyarlanmıştır. Bu olay sonrasında Fransa okul içi taciz, şiddet için ceza yasasını yürürlüğe koydu.

GİZLİ DÜNYA (Room, 2015, ABD)

Gerçek hayatta daha acı bir şekilde yaşanmış bir olaydan esinlenerek yazılan bir kitaptan uyarlandı. 19 yaşında kaçırılan ve kaçırılmadan sonra taciz/tecavüz sarmalında dünyaya gelen oğlu ile yaşadığı dış dünyadan yalıtılmış bir odadan kaçış hikayesi anlatılıyor.

DÖNÜŞ (Volver, 2006, İspanya)

Bir kızın kendisini taciz eden babasını öldürmesiyle başlayan hikayede kadınlar arası dayanışma ve dostluk, hem komik hem duygusal yanlarıyla yansıtılıyor.

İçimizdeki düşman sandığın değil

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma
Derneği / İSTANBUL

1 5 Temmuz darbe girişimi sonrası ilan edilen OHAL bir yılını doldurdu. Olağanüstü hal uygulamaları altında geçen bu bir yılda hak kayıpları, KHK'lar, kadına yönelik şiddet, güvencesiz çalışma, yoksulluk, işsizlik ya da işsiz kalma kaygısı giderek artmış durumda.

Dernek olarak memleketin gidişatını, OHAL'in kadınlara nasıl yansıdığını, neler yapmak gerektiğini konuşmak üzere çeşitli kesimlerden kadımlarla sık sık bir araya geliyoruz. Burada asıl olarak aynı fabrikada çalışan iki kadın işçiyle ayrı ayrı yaptığımız sohbetleri aktarmaya çalışacağız. Çalışma koşulları ve ücretler dışında hiçbir konuda ortak düşünmeyen, farklı bir dil kullanan, farklı öncelikleri olan, farklı partilere oy veren kadın işçiler bunlar. Bir tek fabrikada çalıştıkları koşullarla ilgili düşüncelerde ortaklaştıklarını söylüyorlar ama bu ortaklık da sadece sorunların varlığı konusunda, bu sorunlara bakışları ve çözümleri de farklı aslında.

Biri hükümete muhalif, diğeri AKP'li olan bu iki kadın işçiyle kendi evlerinde görüştük. İlk olarak, günlük hal hatır sormanın bile geçim derdini anlatan sohbetlere dönüştüğünü belirtmeliyiz. "Nasıl-sın?" sorusuna verilen yanıt "Aman nasıl olayım. Bankaya gittim krediyi ödedim. Faturaya para kalmadı. Çocuğaa ayakkabı alacaktım, çok pahalıydı" minvalinde oluyor.

HER ŞEY KÖTÜYE GİDİYOR AMA...

İkisi de son bir yıldır her şeyin kötüye gittiğini kabul ediyor, ama bu durumun sebeplerini sıralarken kesinlikle aynı fikirde değiller.

Muhalif olan kadın arkadaş, "Her şeyin sebebinin haksızlıklara sesini çıkartmayanlar olduğunu" söylüyor, bir türlü "gerçekleri görmeyenleri" suçluyor. Diğeri ise sürekli "ülkenin menfaati" diyor, muhaliflerin "hainlik yaptığını" düşünüyor. Yaşadığı sıkıntılıların hükümetin politikalarıyla ilişkili olduğunu, asla düşünmüyor. OHAL'e ilgili bir şikayeti yok. "Sokağa çıkma yasağı uygulanmıyor, çatışma da yok. Hükümet ne yapsın? Bir çok düşman gözünü dikmiş bizim yıkılmamızı bekliyor. OHAL biraz da bunun için var" diyor.

Tamam yoksulluk arttı, çalışma koşulları kötü, çocukların maddi

manevi ihtiyaçlarına, eve yetişemiyor, ama "Ben elimden geleni yapıyorum, biraz da çocuğun içinde olacak" diyor.

AKP'li olan kadın işçinin evinde, 40 yaşlarında temizlik işçisi başka bir kadınla daha görüşüyoruz. Özel bir sağlık meslek lisesinden mezun olan kızının iş bulamamasından yakınıyor. "Hayatımda hiç çalışmamıştım. Kızım okusun diye merdiven temizliği yapıyorum. Haftada hiç boş günüm yok" diye anlatıyor kızını okutmak için neler yaptığını. Ama kızının iş bulamamasının nedenini sorun yaşadığı öğretilmeye bağlıyor. "Benim kızım akıllı olsaydı, çalışsındı, başarırđı" diyor. Memleketin durumuyla kızının iş bulamasının hiçbir bağlantısı yok! Hatta "İyi ki OHAL var, yoksa FETÖ'yü fırsat bilimler, çok anarşik olaylar çıkarırdı" diye konuşuyor.

MEDYANIN TEK SES OLMASINI BU YÜZDEN İSTİYORLAR

Peki, ekme neden küçüldü? Yoksulluk neden artıyor? Neden kimse iş bulamıyor? Niye güven ortamı kalmadı? Aynı fabrikada çalışan iki işçi, neden bu ortak sorunları aynı yakıcılıkta yaşadıkları halde olan biten konusunda bu kadar ayrı düşünüyor? Hatta birbirlerine düşman gibi bakıyorlar...

Konuştukça medyanın durumunun bundaki etkisini görmemek imkansız. Kadınlar her akşam izledikleri televizyonların diliyle konuşuyorlar. "Evet şu anda işler iyi değil ama düzelecek, düzeltmek için çaba var" diye düşünüyorlar. Bir kadın işçi dedikodu yaptığı için işten çıkartıldığında "Canım o da yapmasaydı" diyerek arkadaşını, bir kadın tecavüze uğradığında "Onun da hiç mi suçu yok" diyerek kadını, babası tarafından istismar

edilen kız çocuğu için "Hadi o çocuktan annesi hiç mi anlamadı?" diyerek annesi suçlayabiliyor.

Kutuplaşmaya karşı birlik ve kenetlenme söylemlerinin bulduğu karşılık da farklı oluyor haliyle. Muhalif işçi Erdoğan'a ve AKP'ye karşı birlik isterken, AKP'li kadın işçi her gün duyduğu sözleri tekrarlıyor: "Ülkenin menfaati için, düşmana karşı kenetlenip hainlere göz açtırmamamız gerekiyor."

DÜŞMAN KİM?

Kutuplaşma dediğin çift taraflı bir şey. Her şeyi "bilen"lerin, ülkedeki gidişatın "farkında olan"ların da kullandıkları dille bu düşmanlık yangınına odun taşımadıklarını söyleyebilir miyiz? Bir fabrikanın düzenlediği piknikte, çalışma koşulları tartışılırken, kadınlardan biri "işçilerin birlik olmamasından" dert yanıp "ben nerde olsa hakkımı ararım, onların bileceği iş" derken, başka bir kadın işçi onu uyarıyor: "Yıllarca işçiler tek başına hak arayabileceklerine inandıkları için dayanışma büyümüyor."

İşçi ve emekçi kadınların sorunlar ve çözüm önerileri konusunda ortak bir bakış kazanabilmeleri ve birlikte hareket edebilmeleri, aralarındaki gizli düşmanlığı ortadan kaldırmalarıyla mümkün olabilir ancak. Bunun için gerçek düşmanı ortaya çıkarmak gerekiyor. Ve gerçek düşmanı göstermenin en makul yolu da gerçek sorunlar etrafında birlikte hareket edebilmeyi sağlayacak bir dil ve dayanışma kurmaktan geçiyor. Fikirleri farklı da olsa kadınların her alanda birbirleriyle dayanışma gösterebildiği gerçeği henüz değişmedi. Tıpkı piknikteki işçiler gibi, konuştuğça, birbirlerini dinledikçe, sohbet ilerledikçe gerçeğin yolunu buluyorlar.

Bu 1 yıl Panayırli kadınlar için büyük kayıp oldu

1 5 Temmuz darbe girişimi ve 20 Temmuz'da uygulanmaya başlanan OHAL, bir yılını doldururken bizler, darbe bahanesiyle sürdürülen OHAL boyunca neler yaşadık?

Kadınların hayatını yok sayan yasalar ve uygulamalar hayatımızı daha da zorlaştırdı. KHK ile kapatılan 550 dernek, sayıdan ibaret değil! Dünümüz, bugünümüz ve geleceğimiz... Faaliyetleri durdurulan Panayır Kadın Dayanışma Derneğimiz, tam 9 aydır sorunlarımızla ilgilenemiyor. Kadınların mahallede nefes alabildikleri tek yer olan derneğimiz, diğer dernekler gibi kapatılmaya maruz kaldı.

Derneğimiz, kadınlar için hiçbir sosyal gelişimin olmadığı bir yerde, sağlık ve çevre sorunlarını, artan kadın cinayetlerini ve çocuk istismarı gibi bir çok toplumsal sorunu dile getiren kadınların birliğinden oluşmuştu. Herkes tarafından benimsenmiş olan dernek, tüm olumsuz algıları değiştirdi. Yaşamda hep ikinci planda tutulan kadınların aslında her şeyi nasıl değiştirebileceğini, PAKAD kanıtlamıştı. Kadınlar derneği dışından tırnağından artırarak zorlu şartlarda kurmuştu. İki yıl gibi kısa bir sürede birçok etkinliğe imza atmış, mahallede kadınların hayatına renk katmış ve biz kadımları bir araya getirmişti.

Bu bir yıl ise bizler için büyük bir kayıp oldu. Mahallemizde şimdi kadınlara soruyoruz neler yapabiliriz diye, hemen hemen bir çoğu OHAL'i söylüyor ve gelecekle ilgili en önemlisi çocuklarımızın geleceğiyle ilgili kaygı duyuyor. İnsanlar artık sanal alemleri kullanmaktan çekiniyor. Ama her şeye rağmen "bu böyle gitmez, kesinlikle bir şeyler yapmak lazım" diyorlar.

Yeni eğitim öğretim yılının açılacağı önümüzdeki dönemde daha büyük sorunlar yaşayacaklarının farkında kadınlar. Bunun için de bir araya gelip neler yapmak lazım diye birbirlerinden, eğitimciler ve hukukçulardan görüşler alıyorlar ve bu düşüncelerini mutlaka pratiğe geçirecekler.

Derneğimizi kapatmış olabilirler ama bizim birliğimizi bozamazlar, çünkü kadınlar bir araya gelmenin değerini ve önemini artık çok iyi biliyorlar.

Handan YILDIRIM
Panayır / BURSA

Kadınların OHAL ile değişen hayatları

Hafize BULUT
Sincan / Ankara

1 5 Temmuz'un üzerinden bir yıl geçti. Geçen bir yıla baktığımızda ancak bir darbe sonrası yaşanabilecek şeyler yaşandı ve yaşamaya devam ediyor. Hepimiz bir şekilde arkadaş sohbetlerinde, otobüste, işyerinde, çay molasında, yemekte darbe girişiminden bahsediyoruz. Kimimize göre demokrasiye darbe girişimiydi, kimimize göre her şey bir tezgahtı. Öyle ya da böyle herkesin bir fikri var.

Darbe girişiminin hemen ardından OHAL ilan edildi. KHK'ler yayınlanmaya başlandı ve bugün açığa alınan ya da tutuklanan, işten atılan kişi sayısı yüz binlerle ifade ediliyor. Muhtemelen herkesin bir akrabası ya da tanıdığı bu yüz binlerin içinde.

Ben de çevremdeki örneklerle OHAL ile hayatımızda ne değişti biraz anlatmaya çalışacağım.

HERKES TEDİRGİN

15 Temmuz'dan hemen sonra herkesin içi çok rahattı; darbe püskürtülmüş ve milli iradeye sahip çıkmıştı. Sonuçta demokrasi hepimiz içindi. Darbeyle halkın iradesinin gasp edilmesi kabul edilemez bir durumdu. Ancak darbe sonrası yaşanan gelişmeler herkesi bir yandan şaşkınlığa da sürükledi. Hepimiz halkın iradesini gasp etmeye çalışanların cezalandırılmasını, hesap vermesini istiyorduk. Ama bir yandan darbeyle hiç alakası olmayan insanların işlerinden atılması, gazetecilerin tutuklanması, halkın seçtiği vekillerin tutuklanması, kamu emekçilerinin sorgusuz sualsiz işlerinden atılarak nedenine dair açıklama bile yapılmaması herkeste tedirginliğe ve tepkiye neden olmaya başladı. Bu durum yine en çok kadınları etkiliyor. Çok geçmeden darbe gecesi sokağa çıkmış insanlar bile işinden atılmaya başlanınca herkes bir durup düşünmeye başladı. Falancanın oğlu Bank Asya'dan kredi çekti diye açığa alınmış, falancanın kızı sırf Maltepe dershanesine gitti diye işten atılmış. Çevremdeki herkesten bu cümleleri duymaya başladım.

Benim çevremde eşleri tutuklanmış ya da işten atılmış onlarca kadın var. Elbette eşleri için de durum zor ama hayatın en ağır yükü yine kadınların omzuna biniyor. Eşe dosta laf anlatmak,

coluğu çocuğu avutmak yine kadınların payına düşen oluyor.

'KIZIM DA DAMADIM DA DELİRDİ'

15 Temmuz gecesi sabaha kadar sokakta olan ve ardından bir hafta boyunca demokrasi nöbetlerine giden Ayşe'nin damadı, "telefonunda bylock var" iddiası ile açığa alındı. Sekiz aydır bekliyor, üstelik telefonunda bylock çıkmamasına rağmen. Ayşe sürekli kızının da damadının da delirdiğini söylüyor. Kızı sürekli çocuklarını dövüyormuş, en son en küçük torunu evden kaçıp anneannesine sığınmış. "Kızıma maddi manevi elimden gelen her desteği sağlıyorum ama ne olacak bu çocukların hali bilmiyorum, ben de çıldıracağım yakında, az kaldı. Damadım öğretmenlikten başka iş bilmez ki, hadi şimdi açıkta bir umut bekliyoruz ya işten atılırsa, asıl o zaman ne yapacağız" diyor Ayşe.

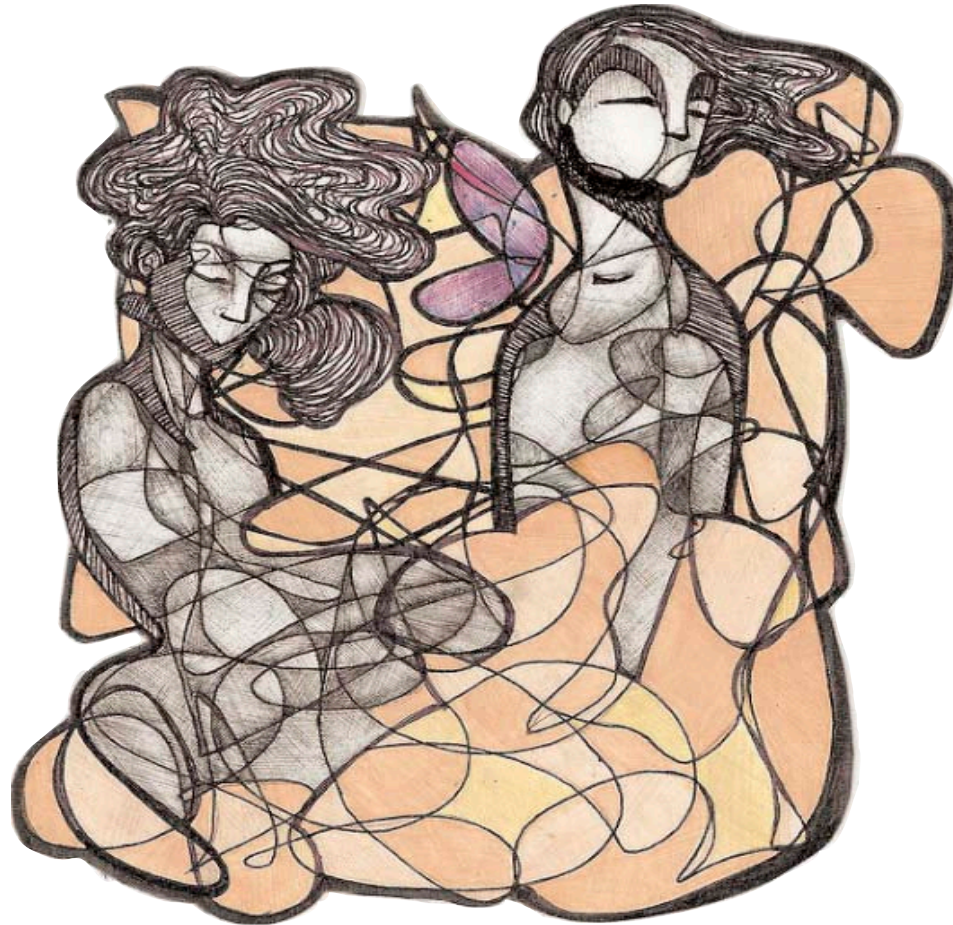
'ÇOCUKLARIM BAYRAMDA BABASINI BEKLEDİ'

Serap'ın kocası darbeden iki-üç hafta sonra tutuklanmış. Kocasının neden

tutuklandığını bilmediğini, iddianamesinin hala hazırlanmadığını söylüyor. Çocuklarını 'babanız bayramda gelecek göreve gitti' diye avutmuş. Serap'ın annesi, "Çocuklara hep bayramda babanız gelecek dedik, aylarca bayramı bekledi yavrularım. Bayram evi değil de cenaze evi gibiydi. Serap hastanelik oldu, çocukların ağlamaktan içi dışına çıktı" diye anlatıyor.

'AKRABALARIM BİLE TELEFONUMA ÇIKMADI'

Nebahat'ın eşi polis ve tutuklu. Nebahat eşiyle evlendikten sonra açığa okuduğu üniversiteyi bırakmış, ardından iki çocuk yapınca bir daha da okuyamamış. Eşi tutuklanınca çevreden çok baskı gördüğünü, bazı akrabalarının telefonlarını bile açmadığını söylüyor Nebahat. İki aydır bir lokantada garsonluk yapıyor. "Borç isteyecek kimse bulamadım. Son çare işe girdim çalışıyorum. Öyle pişmanım ki okumadığıma, o zaman daha rahat bir iş bulurdum" diyor. Haftanın 6 günü, bazen 7 günü çalışan Nebahat'ın çocuklarına annesi, ara sıra da babaannesi bakıyor.

O zaman anladım OHAL'in kime yaradığını

CUMHURBAŞKANI Erdoğan'ın, geçtiğimiz günlerde yabancı yatırımcılarla yaptığı bir toplantıda sarf ettiği, "OHAL'i fabrikalardaki grevlere müdahale için kullandıkları" şeklindeki sözlerini Sincan Organize Sanayi'de çalışan işçilerle konuştuk.

Termikel'de çalışan bir işçi, OHAL ilan edildiğinde anlamış aslında kime yarayacağını. Şöyle anlatıyor yaşadıklarını: "OHAL ilan edildiği gün hastaneye gittim rapor almaya, doktor 'OHAL var veremem' dedi. Tartıştık, hastane polisi geldi, o da rapor alamayacağımı söyledi, o zaman anladım OHAL'in kime yaradığını. Çalıştığım fabrikada durumlar zaten çok kötü, Termikel iflas edecekmiz diye duyuyoruz her yerde. Maaşlar 4 ay geriden geliyor. Çocuklarımı dedesine gönderdim yaz tatili başlayınca, en azından mutfak masrafı azalısın dedik. Geçen hafta yarım saatlik iş durdurduk fabrikada, patron Ahmet Kaya her zamanki şeyleri söyledi, 'tarlamı satarım yine sizin borçlarınızı falan filan...' Normal zamanda ödemeyen adam OHAL'de hiç ödemez."

'GREV BİZİM HAKKIMIZ'

Bir metal fabrikasında çalışan Elif ise toplu sözleşme istedikleri gibi geçmemesi durumunda fabrikada grev yapabileceklerini düşünüyor: "Bu sene Türk Metal'in vaatleri çok yüksek. Eğer istediğimiz gibi bir sözleşme çıkmazsa bizim fabrikada grev olabilir, ki bu bizim hakkımız, yani patron bize hakkımızı vermediğinde tabii ki hakkımızı almaya çalışacağız. O zaman devlet bizim yanımızda olmak zorunda, gelip bize grev yapmayın diyemez."

APAÇIK 'PATRONDAN YANAYIM' DEMİŞ

Vedat birkaç aya kadar emekli olacağını söylüyor, ama çocukları için endişeli. Türkiye'nin giderek tehlikeli ve yaşanması zor bir ülke olduğunu düşünüyor çünkü; "Bizden geçti artık, iyi kötü emekli oluyoruz ama üç çocuğum var. Her gün hayat daha da pahalı oluyor, ne yapacağımızı bilmiyoruz. OHAL'i devlet için ilan ediyoruz dediler, her şeye zam geldi. Hiçbir devlet dairesinde bir günde işini halledemiyorsun, şimdi de 'grev yaptırılmam' demiş. Apaçık 'grevde patronun yanına olurum' demiş, bunda anlaşılacak bir şey yok."

Bunaltıcı sıcaklarla baş etme yolları

Dr. Özden DEMİR

Küresel ısınma ve iklim değişiklikleri nedeniyle yaz mevsimlerini her yıl dozunu artıran bunaltıcı sıcaklarla geçiriyoruz. Nedenleri büyük sermaye gruplarının fütursuzca dünya kaynaklarını sömürüsü, kapitalizmin gölgesini sata- madığı ağacı kesmesi olsa da bu yazımızda bu sorunlardan ziyade bireysel olarak sağlığımızı koru- mak için neler yapabileceğimizi konuşacağız.

Aşırı sıcaklar hiçbir sağlık problemimiz olmasa dahi birçoğumuzu olumsuz etkileyebilir. Ancak özellikle 65 yaş üstündekiler, kronik kalp ve böbrek hastalığı olanlar, tansiyon ve şeker hastaları, küçük çocuklar, hamileler ve açık alanlarda çalışanlar daha çok etkileniyor.

Peki, ne zaman tehlike çanları çalıyor? Özellikle 32 derecenin üzerindeki sıcaklıklar ve yüzde 60'ın üzerindeki nem oranlarına dikkat!!

✓SICAK ÇARPAR

Halsizlik, baş ağrısı, baş dönmesi, yüksek ateş, terleyememe gibi belirtilerle bulgu veren sıcak çarpması olabilir. Sonrasında göz çukurlarının belirginleşmesi, görme netliğinin bozulması ve sonunda bilincin kaybolması-koma ile sonuçlanabilir. Nedeni özellikle baş ve boyun bölgesinin uzun süre şiddetli güneş ışığına maruz kalmasıdır.

İlk müdahalede hasta hemen serin ve havadar bir yere götürülmeli, varsa sıkı kıyafetleri gevşetilmeli, ense ve baş kısmı soğuk ve ıslak bezlerle serinletilmeli, yapılabilirse birden olmamak kaydıyla soğuk duş iyi gelebilir. Hasta içebiliyorsa ılık su verilebilir. İleri aşamalarda gerekli müdahalelerin ardından hiç vakit kaybetmeden bir sağlık kuruluşuna başvurmak gerekir.

NE YAPMALI?

- Mecbur kalmadıkça 10.00-16.00 arası dışarı çıkmayın.
- Açık renkli, bol kıyafetler giyinin, şapka veya şemsiye kullanın. Varsa güneş gözlüğü ve yüksek faktörlü güneş kremleri kullanılabilir.
- Saat başı bir bardak su! Günde 2-2.5 lt su tüketin.
- Egzersizlerinizi serin saatlerde yapın.
- Ek vitamin almaya gerek yok. Özellikle güneş ışığı D vitamini ihtiyacının önemli bir kısmını karşılıyor. Diğer vitaminler için bol sebze ve meyve tüketimi yeterli olacaktır.
- Hafif gıdaların tüketilmesi, açıkta satılan gıdalardan uzak durulması önemli.

✓BOL SU TÜKETİN

Mecbur olmadıkça çok sıcak saatlerde (10.00-16.00) dışarı çıkmayalım. Çıkmak gerekiyorsa şapka veya şemsiye kullanmak, açık renkli, hafif bol kıya-

Özellikle 65 yaş üstündekiler, kronik kalp ve böbrek hastalığı olanlar, tansiyon ve şeker hastaları, küçük çocuklar, hamileler ve açık alanlarda çalışanlar... Sıcaklara dikkat!

fetler giyinmek koruyucu olabilir. Mutlaka bol su tüketmeliyiz (günde en az 2-2.5 lt). Sadece su değil tuz da kaybediyoruz. Dolayısıyla tuzlu içecekler (ayran, madden suyu vb.) tüketmeyi de ihmal etmemeli.

✓UYKUSUZLUK YAPABİLİR

Gecelerimiz de sağlıksız geçebilir. Uyku problemleri, kronik yorgunluk baş gösterebilir. Uykuya dalmakta sıkıntı, gece sık sık uyanmak en önemli nedenlerden. Yatmadan önce ılık duş almak, pamuklu çarşaf, çarşafın üzerine buz torbası konulması gibi ufak tefek önlemlerle sağlıklı bir uykuya geçilebilir. Uyumadan önce yemek yememek, özellikle yağlı, kızartılmış gıdalardan uzak durmak önemli. Gün içinde imkanınız varsa 15 dakikalık uyku molaları da dinç hissetmenize yardımcı olabilir.

✓MİDENİZİ KORUYUN

Gıda zehirlenmeleri ise bir diğer önemli konu. Sıcaklarla beraber yiyeceklerin bozulma ihtimalleri arttığından özellikle açıkta satılan gıdalardan (et, yumurta, süt, balık gibi) kaçınmalı! Ayrıca mide kramplarına neden olabileceği için çok soğuk ve buzlu içecekler tercih edilmemeli.

✓DAMARLAR SICAĞI SEVMEZ

Ellerde ve ayaklarda şişmeler meydana gelebilir. Sıcak havalara bağlı damarlarda genişleme olur ve özellikle el ve ayak gibi uç dokularda su toplanmasına neden olabilir. Soğuk uygulama ve masajlarla ödem giderilebilir. Ancak düzelmeyen durumlara dikkat! Başka rahatsızlıkların belirtisi olabilir.

Ellerinden milyonlar geçiyor ama geleceği göremiyorlar

Merve İLHAN
Kartal / İstanbul

Bankaların kapısından girdiğimizde karşılaştığımız ve adeta bankanın “prestijini” simgeleyen “prezantabl” insanlar onlar. Dertleri olmadığı düşünülen, çalışma koşulları en iyi görünenler. Gerçekten görüldüğü gibi mi?

Deniz, 20 seneyi aşkın süredir banka çalışanı. Gişe memuru olarak başladığı bankacılık serüveni devam ediyor. İyi giyimli, bakımlı, güzel, güler yüzlü. Dıştan görünüşü bu. Ya içindekiler?

“98 senesinde işe girdim. O dönemde çok fazla iş bulma imkanım yoktu. Tabii dışarıdan bakınca bankacılık özenilen bir meslek. Ücretlerin ve çalışma koşullarının iyi olduğunu düşünüyordum. Bankacılığı da bu yüzden tercih etmiştim. İşim olsun, geçineyim, garanti olsun. Yazın klimalı, kışın sıcak bir ortam diyerek girdim” diye anlatıyor işe başlama öyküsünü.

Dışardan “ohh masa başı iş, ne güzel” diye gördüğümüz bankacılık mesleğinin çalışma koşulları nasıl peki? Deniz şöyle yanıtıyor: “Çalışma koşulları kesinlikle benim de dışarıdan gördüğüm gibi değil. Aşırı baskı, çalışma saatlerinin uzunluğu, girişin belli çıkışın belli değil. Asgari ücretten fazla ama

insan gibi geçinmek için az kazanıyoruz.”

‘SON DERECE BAKIMLI’ TACİZ

Sürekli topuklu ayakkabı giymek zorunda olduklarını söyleyen Deniz “etek boyumuza kadar karışıyolar, kıyafet yönetmeliği var. Uymak zorundasın. Uymazsan sırasıyla sözlü ve yazılı tutanaklarla karşı karşıya kalırsın” diyor. Ve tabii ki “son derece bakımlı” olmak gerekiyor! Devamında da “bankada çalışan bir kadın her an tacizle karşı karşıya kalabilir. Müşteriler tarafından sözlü, bakışla ya da davranışla her zaman taciz ediliyor” cümleleri geliyor. “Müşteri sana

ÇEK BİR FOTOĞRAF, TRİLYONLUK OLSUN!

DENİZ’le sohbetimiz onun yüzümüzü gülümseten bir anısı ile sonlanıyor. “İşimiz gereği hayatımız boyunca görmediğimiz 6 sıfırlı, 9 sıfırlı paraları görüyoruz. Bir gün, 2 ya da 3 trilyon nakit ödeme yapacağız. Tabii o kadar parayı şubede bulduramıyorsun, merkezden paralar bir geldi, yığınla! 20 senelik bankacılık hayatımda o kadar parayı ilk defa bir arada gördüm. Ben de dedim ‘Deniz, görüp göremeyeceğin kadar canlı para’, üzerine oturup fotoğraf çekildim.”

kesinlikle küfür edemez. Ama aynı zamanda müşteri her zaman haklıdır! Banka ile yüksek meblağlar için görüşmeye gelen müşterilere karşı ‘dişiliğimizi’ ön plana çıkartmamız salık veriliyor. Hem zaten onun içeri girer girmezki tavrı ‘beni herhangi bir müşteriyi ağırladığın gibi ağırlayamazsın, onu oturttuğun koltuğa oturtamazsın’ oluyor. Sen de müşterinin bankaya kâr sağlamadan ayrılmaması için çay-kahve ısmarlamalar, sohbet etmeler, nasılsınızlar, kendinizi özlettinizler, yok efendim bugün sizin için çok özel oranlar aldık şeklinde büyük ilgiyle konuşmak zorundasın” diye devam ediyor anlatmaya.

TORPİL VE KAFA KOL İLİŞKİSİ SENDİKASI

Peki ya banka çalışanlarının örgütlülüğü? Deniz “Ben ne mavi yakalıyım ne beyaz yakalı” diyor, sendikaya dair düşüncelerini ise şöyle anlatıyor: “Bir sendikamız var. Ama sendikayla patron arasında işbirliği

var. Ben sendikalıyım. Her sene toplu sözleşmemiz var. Ama bu yıl Mayıs’ta yapılması gereken sözleşmemiz OHAL’den dolayı ertelendi. Alanda olmayan bir sendika. 2 senedir 1 Mayıs’ta çelenk koyup, geri geliyorlar. Torpilin ve kafa kol ilişkilerinin döndüğü bir sendika.”

Peki ya gelecek? Mesela emeklilik, o günler uzak mı? “20 yıldır çalışıyorum, emekli olabilmek için daha 15-16 sene çalışmam lazım” diyor. Günlük uğraşlar onu o kadar bezdirmiş ki, gelecek uzak bir masal gibi...

Kıdem tazminatının fona devredilmesini konuşuyoruz. “Bu durumu sendikayla görüşüyoruz fakat sağlıklı bilgi alamıyoruz. Emekli Sandığına bağlıyız. İkinci fondaki paralarımız devredilecek. Peki şimdi kazandıklarımız nasıl verilecek bize? Bu durumla ilgili sendikamızın da açıklaması yok. Emeklilik ve ikramiye hakkımızı vermek istemiyoruz” diyor.

Şiddet gören tek kadın değilim biliyorum

Hasret KANAT
Kağıthane / İstanbul

Hafta sonu gidilen kuaförler kalabalık olur, uzun bekleyişler... Çalışan kadınlar, kendilerini hafta sonuna sıkıştırır. Hafta sonu da evdeki temizlik bittikten sonra... Kadınların kiminin düğün telaşı var, kiminin bir an önce işini halledip eve dönmesi lazım.

Kuaförde karşılaşıyoruz onunla da. Oldukça genç bir kadın ve hamile. Kuaförde sıramı beklediğim yaklaşık bir saat içinde genç kadın, üç dört kadına fön çekti, arada ağda yapmaya gidiyordu. Ama epey memnuniyetsizdi, yüzü hiç gülmüyordu. “Sizin ne vardı” diye seslendikten sonra beni buyur etti, sadece işini yapamaya odaklanmıştı. Normalde kadınların sohbet etmeden durmadığı yerde onda hiç ses yok. Bu hali dikkatimi çekince sorular sormaya başladım.

- Kaç aylık hamilesin?
- Altı aylık.
- Cinsiyeti ne?
- Erkek.

- İsmi?
- Sibel.

Ben de ismimi söyledim, tanıştık. Henüz 20 yaşında olduğunu söyleyince “Çok gençsiniz. Neden bu kadar erken anne olmak istediniz” diye sormadan edemedim. Çocukluğun verdiği heyecanla evlendiğini anlattı, çok mutlu olabileceğinin halay ederek 18’inde evlenmiş. Evliliğin ilk zamanlarının güzelliğinden bahsetti. Sonra çalışmak istediğini söyleyince eşi izin vermemiş, tartışmalar yaşamışlar. Eşinin ailesinin baskısı da gün geçtik-

çe artmış, kayınvalidesi sürekli baskı altında tutuyormuş. Eşi ve eşinin ailesinden başka kimseyle görüşemiyor, ailesiyle bile eşi izin verdiğinde görüşebiliyormuş. Zamanla anlaşmazlıklar büyümüş, eşi tarafından tartaklanmaya, şiddet görmeye başlamış.

Yüzünde morluklar vardı. Gözünün çevresi ve kaşının hemen üstünde kendini gösteren morlukları tereddüt etsem de sordum. “Eşim yaptı” dedi, “İsteklerini yerine getirmedim diye. Zaten uzun zaman- dir şiddet görüyorum, karnımda onun çocuğuna taşırken bir de dayak yıyorum” diye anlattı morlukların nedenini.

Sonra devam etti, “Hiçbir şey yapmadığım halde boş kiskançlıkları, ailesinin baskısı beni her geçen gün dayanılmaz bir kuyuya çekiyordu. Bu en son yaptığı evden kaçmama sebep oldu, ailemin yanına sığındım. Ailem de kendilerinden sakladığım için tepki gösterdi ama yapacak bir şeyim yoktu. Karşımdakinin değişeceğini düşündüm. Kendi istediğim insanla evlendim aileme ne diye-

bilirdim ki, hem onlara yük de olamazdım.”

“Şimdi nasıl ayakta kalıyorsun” diye sordum. “Kuaför ablamın, onun yanında çalışarak yaşamımı idame ettiriyorum. Hem yabancı değil, hem de burada güvende hissediyorum kendimi” dedi.

İki yıllık evliliğinin kendisine zindan olduğunu söyleyen Sibel, çocuğu için yaşama daha sıkı tutunuyor, “güçlü olmak zorundayım” diyor ve sohbetin devamı ona ait: “Şiddet gören tek kadın ben değilim biliyorum, eskiden beri hep var şiddet. Belki devam da edecek ama tek başımıza ayakta durabileceğimizi, hayatta tek bir insana körü körüne bağlanılmayacağını öğrendim. Daha da kötüye giden kadın cinayetleri var, belki bunu da yaşayabilirdim. Önüne geçtim belki, belki de ailem ve karnımdaki çocuğum olmasaydı önüne geçemeyecektim. Yalnız olduğumu düşünüyordum ilk başta. Artık yalnız değilim, hayatımı çocuğuma ve kendime göre şekillendirerek devam edeceğim. Eminim benim gibi binlerce kadın var, onlar da tek başına ayakta durmaya çalışsın, böyle daha güçlüyüz.”

BİLİMDE KADINLARIN AYAKLARINA TAKILAN TAŞ:

Müslime KARABATAK

Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz, 'yeterli felsefi alt yapıya sahip olunmadığı' gerekçesiyle evrim teorisinin müfredattan çıkarıldığını açıklarken, cihat kavramının öğretilmesinden ise rahatsız olunmaması gerektiğini savundu. Bir AKP milletvekili de "Cihat bilmeyen çocuğa matematik öğretmenin faydası yok" diyerek iyice kuşa çevrilen temel bilim derslerinin daha da azaltılmasını destekledi.

Bu açıklamalardan sadece birkaç gün önce ünlü matematikçi Maryam Mirzakhani henüz 40 yaşında hayata veda etti. Göğüs kanserine yenik düşen Mirzakhani, Riemann yüzeyi adı verilen karmaşık düzlem geometrisi ve dinamiklerine ve onların moduli uzay teorisine yaptığı katkılardan dolayı 2014'te matematiğin Nobel'i sayılan Fields Madalyası'nı kazanan ilk kadın ve İranlı olmuştu. Mirzakhani'nin ödülü alması en çok bilimdeki kadınları sevindirmiş, umutlandırmıştı. Aynı şekilde, bu kadar erken ölüme de bir rol modelin yitilmesi nedeniyle yine en çok bilim kadınları arasında üzüntüye sebep oldu. Çünkü tarihten bugüne, sadece matematikte değil, diğer bütün bilimlerde de kadınların eğitime ulaşması, ulaşabilse bile ayaklarına taşlar takılmadan yürüyebilmesi oldukça zor.

Bu ay, bu taşlara basa basa yol alabilen Mirzakhani'nin anısına, bilim dünyasındaki kadınlara verilen (aslında verilmeyen) değerden bahsedelim.

KİTAPLAR DOLUSU AYRIMCILIK

'Matilda etkisi'ni bilmek için onun öncülü 'Matthew etkisi'ne bakmak gerekir. Sosyolog Robert K. Merton'un 1968'de öne sürdüğü 'Matthew etkisi', ismini İncil'den alıyor. Bilim dünyasında aynı işi yapsalar dahi, daha az tanınan bilim insanlarına göre ünlü bilim insanlarının daha fazla öne çıkarıldığını göstermek için kullanılıyor. Merton bu terimi ortaya atarken sosyolog olan eşi Harriet Zuckerman'ın doktora tezi için Nobel ödülü kazananlarla yaptığı röportajları kullanıyor. Örneğin, röportaj yapılan bir kimyacı şunu söylediğini aktarıyor; "İnsanlar kağıtta benim adımları gördüklerinde onu hemen hatırlıyorlar, diğerlerinin ismi ise hemen siliniyor." Bazı ünlü bilim insanları da sırf bu yüzden, çalışma arkadaşlarının emekleri daha fazla görünür olsun diye, ya birlikte çalıştıkları arkadaşlarının isimlerini en üste yazdırıyorlar ya da kendi isimlerini hiç yazdırmıyorlarmış.

1993'teyse bilim tarihçisi Margaret W. Rossiter, Matthew etkisiyle bağlantılı olarak, sistematik olarak bilim kadınlarının yaptıkları çalışmalara verilmesi gerekenden daha az kredi verildiğini tanımlamak için bir makalesinde 'Matilda etkisi'ni ele aldı. Örneğin, bugün DNA'nın double helix denen yapısının keşfinde en büyük katkıyı yapan Rosalind Franklin olduğu artık bilinse de, bu buluş çalışma arkadaşları Francis Crick, James D. Watson ve Maurice Wilkins'e atfedilerek 1962'de onlara Nobel ödülü verilmiş ve onun adı bile geçmemiştir. Sadece Watson daha sonra yazdığı bir kitapta kısa bir şekilde değinmiştir.

Bilim tarihi dersleriyle lise yıllarında tanışan Rossiter, bilimin kendisinden çok o alandaki tarihi hikayelerle ilgilendi. 20. yüzyıl Amerikan bilimindeki kadınların tarihini odak noktasına koyarak yüzlerce bilim kadınının hikayesine ulaştı. İletişimde olduğu

MATILDA ETKİSİ!

Matilda

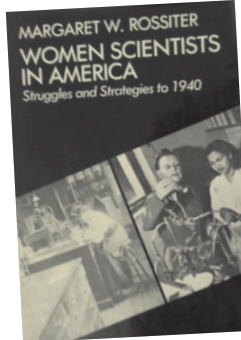
ANALIK, EV VE CENNETTEN DAHA TATLI BİR KELİME VAR; ÖZGÜRLÜK!

MATILDA etkisi, 19. yüzyıl oy hakkı savunucusu ve feminist eleştirmen Matilda Joslyn Gage tarafından geliştirilen teoriyi temel aldığı için Rossiter, bu etkinin ismini Matilda olarak adlandırdı. Gage, kadınların bilimdeki çalışmalarına hiç değer verilmediğini gözlemiş ve bunun üzerine yazmıştı. 'Kadının İncili', 'Kadınların Oy Hakkı Tarihi', 'Kadın, Kilise ve Devlet' gibi çalışmaları kaleme aldı. 1870'te yazdığı 'Kaşif Olarak Kadın' yazısında Rossiter'in de daha sonra Matilda etkisini bulmasında yardımcı olacak onlarca kadın kaşifi ve onların bilime olan katkılarına rağmen verilmeyen patentleri, görünmeyen emeklerini anlatıyor. Yazısının sonunda ise bir ulusun buluşlarının onların özgürlüğü ve eğitimleriyle ilgili olduğunu yazıyor. Koşullar göz önüne alındığında eğitim, hukuk, politika ve çalışma alanlarında kısıtlı imkanlara sahip oldukları için kadın kaşiflerin sayısının erkeklere oranla daha az olduğunu anlatıyor.

Kölelerin özgürlüğe kavuşması için illegal yollardan onların kuzey eyaletlere kaçmalarına yardım eden bir aileden geliyordu Gage. İleriki yıllarında ise Susan B. Anthony ve Elizabeth Cady Stanton gibi oy hakkı savunucularıyla birlikte hareket ederek kadın örgütlenmeleri kurdu ve çeşitli dergi ve gazeteler yayınladı. 1870'lerde yerlilere yapılan zulme karşı geldiği için Mohawklar tarafından kendisine Ka-ron-ien-ha-wi (Gökyüzü taşıyıcısı) ismi verildi.

Daha çok Hıristiyanlığa yaptığı eleştirilerle ön plana oldu ve liberal feminizmi savundu. Fayetteville'deki mezarında şöyle yazıyor: 'Analık, Ev ve Cennet'ten daha tatlı bir kelime var; Özgürlük'

Margaret W. Rossiter

Maryam Mirzakhani

bazı bilim kadınları bile 'çalışılacak bir şey yok' demesine karşın, alanda kitaplar dolusu bilgi buldu. Yazdığı Women Scientists in America Before 1920 (1920'den Önce Amerika'daki Bilim Kadınları) Science ve Scientific American dergilerince reddedildikten sonra American Scientist dergisinde basıldı. Düzenli bir geliri olmadığı için üniversitelerde geçici işler yaparak ve burslar alarak Women Scientists in America, Struggles and Strategies to 1940 (Amerika'da Bilim Kadınları, 1940'a Kadar Mücadeleler ve Stratejiler), Women Scientists in America: Before Affirmative Action, 1940-1972 (Amerika'da

Bilim Kadınları: Pozitif Ayrımcılıktan Önce, 1940-1972) ve Women Scientists in America: Forging a New World Since 1972 (Amerika'da Bilim Kadınları: 1972'den Beri Yeni Dünyaya Şekil Vermek) adıyla üç kitap yayınladı.

Rossiter'in yaptığı çalışmalar kadınların bugün hala yaşadığı sorunlardan belki sadece birine ışık tutuyor ama onun da makalesinde dediği gibi, "Bu etkiye ve bu asırlık eğilime dikkat çekmek belki bilim insanlarını başka 'Matildaları' çalışmalara dahil etmeye ve böylece daha iyi, daha kapsayıcı bir bilim tarihi ve sosyolojisi yazmaya iter."

Bazen bir tek kadın bir çok şeyi değiştirebilir

Tuzla Deri Sanayide bir fabrikada çalışıyorum. Depo da diyebileceğimiz bu fabrikada 400'e yakın işçi çalışıyor. Çalıştığım bölümdeki tek kadın benim. İşinin ağır olması sebebiyle oraya öncesinde hiç kadın işçi verilmemiş. Benim işe çok ihtiyacım olduğu için bölüm seçme gibi bir durum olmadı ve o bölümde çalışan ilk kadın unvanına sahip oldum!

Tabii bir kadın olarak bir çok sıkıntı yaşıyorum. İlk günlerde işten çıkmadan yapılan alan temizlemelerini hep ben yaptım. Üç gün sonra neden temizlik işini hep benim yaptığımı sordum. Bana kadınların elinin yatkınlığı, bu tür işleri daha iyi yaptığı gibi sebepler sundular. Ben de onlara dedim ki, 'Bu doğuştan gelen bir yetenek değildir, dayatılmış ve

sonradan öğretilmiştir, eğer bir erkek çocuğu da böyle yetişse o da gayet iyi bir şekilde bu işi yapabilir.' O gün ve ondan sonraki bir hafta boyunca temiz-

lik yapmadım.

Bir haftanın sonunda bölüm şefi elinde bir listeyle geldi. Temizlik için sıra çizelgesi çıkartılmış, her gün biri yapacak-

mış. Benim konuşmamdan sonra bu işin görüldüğü kadar da kolay olmadığını ayrıca sadece kadınların işi olmadığını o da anlamış ve deponun tüm bölümlerinde bu uygulamanın gelmesini sağlamış. Bunu duyduğumda gerçekten mutlu oldum. Çünkü artık depo içerisinde hiçbir kadın aynı zamanda temizlik aleti gibi görülme-yecek, bu işi herkes yapacak.

Anladım ki taleplerimizi sesli ve gur bir şekilde söylemezsek kimse bizim için bir şey yapmayacak. Ben bugün beraber çalıştığım 13 erkek işçinin artık küfür etmemesini de sağladım. Orada tek başımayım, ama sizlerden aldığım güçle bunu yapabiliyorum. Hepimiz birbirimizden güç alarak, her yerde ve her şekilde mücadele etmeliyiz.

*Kübra SU
Deri işçisi / TUZLA*

Kaybettiğim özgüvenimi sayenizde yeniden buldum

Merhaba sevgili kadınlar. Dergide yazımı okuyunca çok mutlu oldum. Sanki çok yakın bir arkadaşımınla dertleşmiş gibi hissettim. İkinci mektubu da bu nedenle yani sizlerle dertleşmek için yazıyorum.

Başımdan geçen olaydan sonra uzun süre toparlanamadım, eşimle aramız çok kötü oldu. Ekonomik olarak durumumuz kötü olduğu için o da bana tavır yapıyordu. İşi bıraktığım için bana içten içe kızılıyordu. Bir süre sonra bir tanıdık aracılığıyla bir işe girdim. Burada şartlar daha kötüydü. Ne iş yaptığım belli değildi. Hem temizlik yapıyor, hem mutfağa yardım ediyor, hem de üretimden gelen ürünlerin temizliğini yapıyordum. İtiraz etsem hemen "Sen yenisin, neden itiraz ediyorsun" diyorlardı. Daha önce yaşadığım olaydan dolayı bütün özgüvenimi kaybetmişim.

İşyerinde biri bana iyi bir şey de söylese ben kötü anlıyordum. Kimseyle arkadaşlık yapmak istemiyordum. Tam altı ay çalıştım burada ve altı ay sonra maaşlarımızı geç yatırmaya başladılar. Bazen üç ayda bir maaş alıyorduk. Eve para götürmeyince eşim hemen başıma kakmaya başlıyordu. "Önceki işini bırakmasaydın böyle olmazdı" diyordu. Senem dolmak üzereyken toplu işten çıkarmalar oldu, beni de çıkardılar. Eşimle aramız daha da kötü oldu. Sürekli "Neden hep senin başına geliyor bu işler? Ben neden atılmıyorum, şu

neden atılmıyor, o neden atılmıyor?" dediği için ben de sorunu kendimde aramaya başladım.

Adamın teki bana bir tekme attı, hayatım resmen alt üst oldu. O yüzden keşke susmasaydım, keşke hakkımı arasaydım diyorum. Sizlere sesleniyorum, "keşke" dememek için susmamalıyız.

Dergide okuduğum yazılar güç veriyor. Dertlerimiz çok, ama çözümsüz değil. Şu an çalışmıyorum. Yeniden bir işe girmeye cesaretim yoktu, ama artık çalışacağım. Kaybettiğim gücümü toparlayacağım ve yeniden başlayacağım. Kendim için, çocuğum, ailem için denemek ve başarmak zorundayım. Bunu yaparken sizin gibi değerli insanların desteğine çok ihtiyacım var. Melisa kardeşimin yaşadıkları benim aklıma başıma getirdi. Ben de bundan böyle susmayacağım ve size yazmaya devam edeceğim.

Sevgiler...

*Merve
Esenyalı / İSTANBUL*

Bir fabrikada işçiler birbirini niye patrona şikayet eder?

Merhaba, ben Kezban. Haksızlıklara uğrayan sizlerden biriyim. 25 yıldır çalışıyorum. Tekstilden ev temizliğine, fabrikalara kadar her alanda çalıştım. Ama sigortasız, geleceksiz bir şekilde sadece evime eklemek parası getirebildim.

Eşimden 17 yıl önce ayrıldım. Tek derdim düzgün bir iş bulup çalışmak, ama bu da çok zor. Çünkü 50 yaşındayım ve çoğu işyeri yaşımdan ötürü çalıştırmak istemiyor. En sonunda zor da olsa kadın işçilerin yoğun olduğu bir fabrikada iş bulabildim. Çalışan kadınların çoğunluğu benim yaşlarımda olduğu için de sevindim ama bu sevincim fazla sürmedi. Çünkü 2-3 yıllık işçiler patrondan daha çok işçiyi eziyor. Yeni gelen işçileri sürekli olarak "işleri çabuk yapın" diye azarlıyor. Yeni gelenlerin nefes almasına bile izin vermiyorlar. İlk başta bu duruma çok şaşırıldım, "İşçi işçiyeye bunu yapar mı?" diye kendi kendime sordum. Ama sonrasında patronun bu işi güzel planladığını öğrendim. Daha eski olan işçilere "Siz bu işi çabuk bitirin, sizin maaşınızı arttırırım" demiş. Onlar da fazla maaş alacağız diye benim gibi yeni işçileri eziyor. Fabrikada ustabaşı yok. Eski işçilerin hepsi ustabaşı. Anlıyorum ki bu da başka bir oyun; işçilerin karşısına işçiyi koymak...

Yeni gelen arkadaşlarla yaşadığımız sorunu konuştuğumda "N'apalım çalışmak zorundayız" diyorlar. Hepsinin farklı bir hi-

kayesi var. Bir kadın arkadaş eşinden ayrılmış; "Beş tane çocuğum var. Mesai yapmak zorundayım, yoksa bu maaş ile geçinemem" diyor. Bir diğeri eşinin çalışmadığını, evi kendisinin geçindirdiğini anlatırken "Sesimi çıkarırsam beni işten atarlar" diyor. Bu fabrikada yaz döneminde okul harçlığı biriktirmek için çalışan öğrenciler de var. Başımızdaki patron yandaşları öğrencilere de baskı yapıyor ve tehdit ediyor.

Bazı işçiler bu şartlara dayanamayarak işten çıkıyor. Bir ayımı bile doldurmadığım için susuyorum maalesef. Başka çarem de yok, işten ayrılırsam yeniden bir iş bulamamaktan korkuyorum. Hepimiz bozuk sistemin birer parçası olmuşuz. İşten atılma korkusu bizi birbirimize düşürüyor bu da patronun işine yarıyor. Hatta kadınlar çoğunlukla birbirini şikayet ediyor. Bir işçi kadının diğer işçilere "Çabuk çalışın, yoksa sizi patrona şikayet ederim" dediğini duydum. Dayanamadım, "Sen de bir işçisin, sana yakışıyor mu?" dedim. "Sana ne, sen milletin avukatı mısın?" dedi bana.

Bu işçileri bu duruma nasıl getirdiler? İşçiler ikiye bölünmüş durumda. Hükümeti destekleyenler "Cumhurbaşkanımızı karşılamaya gittik" diye anlatırken, muhalif olanlar "Biz de adalet mitinginde sizin için de adalet talep ettik" diyor. Birleşip hakkımızı alacağımıza birbirimizle kavga ediyoruz. Haksızlık karşısında tek başımıza durmamız zor. Eğer bir şeyleri değiştirmek istiyorsak, hep birlikte hareket etmeliyiz.

Tuzla/ İSTANBUL

Hamile işçinin 'sağlıksız güvencesi'

Hasret KANAT
Kağıthane / İstanbul

Otuz iki ülkede yer edinmiş, resmi kayıtlara göre 22 binden fazla çalışanı olan ve gün geçtikçe daha da büyüyen mağazalar zinciri; LC Waikiki. Bu, LCW'nin görünen yanı. Bir de 'merdiven altı' dediğimiz fason üretim yapılan, binlerce kaçak işçinin ürettiği mallarla LCW'nin kârına kâr katan, emek sömürüsünün dibine kadar yaşadığı fabrikalar, atölyeler var.

İşte bunlardan birindeyiz. Esenyurt'ta bir ayakkabı fabrikasında. İçeri girdiğiniz anda tinerle karıştırılmış keskin bir boya kokusuyla karşılaşıyorsunuz. İki katlı fabrikanın tamamına yayılmış bu kokuya karşı ne bir önlem var, ne de aslında bunu bir sorun olarak gören. Sıcaktan bunalmış birkaç kadın işçinin şikâyetiyle karşılaşıyorum sadece; "Nefes alamıyoruz, söylüyoruz havalandırma koymuyorlar..." Dört beş küçük aspiratörle geçiştirmişler işçilerin yakınmalarını.

Üretilen ayakkabının kalıbından etiketine tüm işler aynı katta yapılıyor, ama bu işleri yapan işçilerin hiçbirinde maske yok. "Neden kullanmıyorsunuz?" diye sorduğumda "Nefes almakta zorlanıyoruz, maske kullanırsak hiç çalışamayız" yanıtını veriyorlar. Dışarıdan gelen biri için tahammül edilmesi çok zor bu ortamda günün 11 saatini geçiren işçiler, cumartesi günleri de çalışıyor. Asgari ücretle çalıştırılan işçiler, tuvalet hatta su ihtiyaçlarını bile mesai saatleri içinde gidemiyor.

Ayakkabıda kalıp işi erkeklerde, kalıptan sonrası kadınlarda; bağcığından temizlenmesine, etiket ve paketleme işleri-

ni kadınlar yapıyor. Ayakkabı temizleme kısmında çalışan Aysel, hamile. Doğumuna iki ay var. Çalıştığı ortamın bunalıcı sıcaklığından ve ağır kimyasal kokunun karnındaki bebeğe zararlarından konuşuyoruz.

Sabah 8'de işbaşı, 10'da çay paydosu, öğlen 1'de yemek, sonraki tek çay paydosu da saat 4'e denk geliyor. "Zor olmuyor mu senin için?" diyorum, "Zor oluyor elbette, ama çalışmazsam olmaz, geçinemeyiz" diyor. "En azından sen maske taksan, kendin için değilse de bebek için takman gerekmez mi?" diyorum, "Ben de takmak isterim ama pek faydası olmuyor, burada 7/24 değişmeyen hava, bitmeyen koku var, ha takmışım ha takmamışım değişen bir şey yok" oluyor yanıtı.

Bu kötü koşullara rağmen sigortasının devam etmesi için çalışmış hamileliği boyunca, doğuma gitmesinin garantisinin sigortası olduğunu söylüyor. Fabrikaya uğrayan iş sağlığı iş güvenliği uzmanları ustabaşı ile konuşarak, hamile olduğu için daha erken çıkmasının koşullarını yaratmış. Akşam altı yerine artık dörtte çıkmaya başlamış, "Eve gidince hiç olmazsa dinlenebiliyorum ve akşam trafiğine girmiyorum" diyor. Doğumdan sonra da dönüp çalışmaya devam edeceğini söylüyor.

Çok sayıda işçinin kayıtdışı bir şekilde, bu kadar ağır koşullarda çalıştırıldığı bu fabrikada üretilen ayakkabıların ihracatını yaparak büyüyor LC Waikiki. Burada işçilerin nasıl çalıştırıldığına hiçbir önemi yok. Sadece denetleme sırasında işçinin güvenliği akla geliyor, belki bir takım prosedürler uygulanıyor. "Güvencem olsun" diye hamileliğinin son günlerine kadar bu ortamda çalışmak zorunda olan Aysel'in bu "sağlıksız güvencesi" kimsenin umurunda değil!

Kıdem tazminatı meğer hayat güvencemmiş

Hilal KILIÇ
Mamak / Ankara

Kıdem tazminatı ile ilgili düzenlemelerin gündeme gelişi ve sonrasında devam eden tartışmaları Tuzluca'yırlı iki kadın, Canan ve Birsen ile konuştuk. Canan ve Birsen kıdem tazminatının özellikle de kadınlar için ne anlam ifade ettiğini kendi deneyimleriyle anlattı.

Henüz 7 yaşındayken ailesiyle birlikte İstanbul'a göç eden Canan, 15 yaşından itibaren fabrikalarda, atölyelerde çalışmaya başlamış. 2006'da Tuzla'da bir etiket fabrikasında işe girmiş ve şehir değiştirene kadar yani 7 yıl burada çalışmış. Evlendikten sonra başka bir şehre yerleşeceğinden işten ayrılması gerektiğinde oldukça karmaşık evrak işleri ile uğraşmak zorunda kalmış. Ancak evrak işleri hallolur olmaz kıdem tazminatının hesabına yatırıldığını anlatıyor Canan. Tam bu dönemde eşi çok uzun bir süre işsiz kalınca, her ay sanki maaşları yatırmış gibi hesaptaki parayı kullanmışlar, düğün borçlarını da kıdem tazminatı sayesinde kapatmışlar.

Canan'ın kıdem tazminatıyla ilgili düşünceleri şöyle: "Benim yaşayarak gördüm, kıdem tazminatının önemi çok büyük. İnsanların emeklerinin karşılığını gasp etmek hiç doğru değil. Kıdem tazminatı benim için iş güvencesiydi, patronların beni kafalarına göre işten çıkarmalarına engeldi. Yaşadıklarımın ardından sonra anladım ki sadece iş güvencesi değil hayat güvencemmiş aynı zamanda."

Fona devredilmesi gibi bir düzenlemenin işten çıkarmaları, esnek çalıştırmayı artıracağını düşünüyor Canan ve çalışan herkesin bu hakka sonuna kadar sahip çıkması gerektiğini söylüyor.

Elbette en çok da kadınların buna

'dur' demesi gerektiğini vurguluyor ısrarla: "Çok erken yaşta bu hayata atıldım ve en iyi anladığım şey; iş hayatımızda kaybedeceğimiz her hak sonrası ilk fatura kadınlara kesilecek."

İLK BENİ GÖZDEN ÇIKARDILAR

Birsen de uzun zamandır çalışma yaşamının içinde bir kadın. Eşinden boşandıktan sonra herhangi bir yardım almadan tek başına iki çocuğunu büyütmüş. Onun anlattıkları da Canan'ın hikayesini tamamlar gibi.

Geçtiğimiz yılın haziran ayında işe girdiği deri firmasında müdürleri, patronları ile arası hep iyi olmuş Birsen'in. Bu yılın haziran ayında ise "şirketin zor durumda olduğunu, maaş ödemekte zorlanacaklarını, onun durumunu bildiklerini, zora düşmesini istemedikleri için başka bir iş bakarsa iyi olacağını" söylemişler Birsen'e. Sonrasını Birsen anlatıyor:

"Hiç art niyet aramadım, beni düşündükleri için böyle konuştuklarını düşündüm. İş aramam için süre verildi ve süre bittiğinde işten ayrıldım. Zaten uzun süre çalışmadığım için tazminat fikri aklıma düşmemişti bile. Ama sonradan hesapladım ki iş bulmam için verilen süre bittiğinde ve işten ayrıldığımda orada birinci yılımı doldurmama sadece bir kaç gün kalmış. Yani kıdem tazminatını vermemek için ayarlanmış bir durum olduğunu fark ettim. Beni düşündüklerini, zorluklarını anladıklarımı düşündüğüm insanlar hiç de bunları umursamamış. Ve tek başına iki çocuk yetiştirmeye çalışan, ne iş olursa üç kuruşa da olsa çalışmak zorunda olan bir kadını ilk gözden çıkarılacak kişi olarak görüp eleyivermişler. Bu yüzden bu hakkımızın önemini ve bunun için mücadele etmek gerektiğini herkese hatırlatmak gerek."

HELİN

Meltem TEKER

Yine bir kadın hikayesinden herkese merhaba! Kalabalık bir “banka kuyruğu” ndayız bugün. Kasvetli yüzler, meraklı yüzler, telaşlı yüzler, mimiklerini sabırla yoğurmuş donmuş yüzler; bakışlarla birbirini izleyen, fakat ille de bir an önce orayı terk edip gitmekte hemfikir, yan yana bekleyen yüzler...

İnsan seslerinin, mekanik seslerle harmanlandığı, herkesin “miş” gibi davranmaya zorlandığı bu kocaman ve soğuk salonu bir baştan bir başa arşınlıyor Helin. Adımlarını sıklaştırıp, zamana, daha hızlı ilerlesin diye direktif veriyor adeta. Tesadüfen göz göze geliyoruz. Birkaç dakika sonra da tüm samimiyeti ile selamlayarak geliyor yanıma. “Merhaba Meltem Hocam. Tanımadın mı beni? Yıllar önce el bileğimin kırığını tedavi etmiştin hani...”

Helin’in kulaklarındaki kırmızı küpelerin ışıltısı, gözlerinin ışığıyla yarışıyor sanki. Simsiyah, dümdüz saçlarının ahenkle kavuştuğu topuz, Helin’in dimdik duruşuna asil bir ifade katmış.

TÜP BİTTİ DAYAK, YEMEK GECİKTİ DAYAK...

Yıllar sonra karşılaşmış, artık iyileşmiş bileğine tekrar dokunduğumda, minnet ve sevgiyle baktı Helin. Yedi yıl önce yarım kalmış “Hoşça kal”ın, bu kasvetli ortamda eksik bir “Merhaba”ya dönmemesi için tekrar buluşuyoruz onunla başka mekanda, başka zamanda...

Orta halli, Dersimli bir ailenin kızı Helin. Olması gerektiği gibi neşeli bir çocukluk dönemi geçirmiş. “Çocuksan, karnın doydu mu, sırtın sıcak mı, anne kucağında mısın mutlusun Meltem Hanım. Bunu bilir bunu söylerim. Evlenince çaresizsin. Her dert evlilikten...”

21 yaşında, severek kurmuş yuvasını Helin. Pek çok evlilikte görüldüğü gibi, önceleri anlayışlı bir adammış kocası. Zaman geçip de iki de çocuk doğurduktan sonra agresif yanları ortaya çıkmaya başlamış. Hele de memleketten uzaklaşıp büyük şehre taşındıktan sonra, aile içi şiddete kadar ilerlemiş mesele. “Ankara’nın taşra bir mahallesindeyiz. Damı akan, suyu elektriği olmayan bir evde yaşıyoruz. Herkesin çamaşır bulaşık makinası var, benim de tek yardımcım var; o da emektar küçük tüpüm. Çamaşırımı, bulaşığımı ekmeğimi pişirmeye varana kadar hep onunla hallededim. Bitince de bir posta dayak yerdim. Tüp bitti dayak, erkek çocuk doğurmadın dayak, yemek gecikti dayak...”

VALİZLERİNİ, ÇOCUKLARINI, NEFESİNİ TOPLAR, ÇIKAR

Üçüncü hamileliğinde, yine maruz kaldığı dayak sonrası memleketine, ailesinin yanına gitmiş Helin. Anlatmış olanı biteni. Elbette ki feodalizmin kocaman köhne duvarları çıkmış yoluna. Başta ailesi, sonra derdini anlattığı herkes, yükselttikçe yükseltmiş bu duvarları. Çok geçmeden, bir gece yarısı, Ankara’dan telefon gelir Helin’e. Komşusudur arayan. Eşi hakkında hoş olmayan iddialarda bulunur. “Bütün gece ağladık senin için” cümlesini ekler sözlerinin sonuna.

Helin, telefonu kapattıktan sonra, ömrünün muhasebesini yapmaya başlamıştır bile. Valizlerini, çocuklarını, nefesini topladığı gibi çıkar yola. Vardığı yer evidir. Tüm iyi niyeti ile yıllarını, emeğini feda ettiği, evi... Kocasını başka bir kadınla bulur orada. Hır gürlü geçen birkaç saatin ardından, gecenin yarısında İstanbul yolunu tutarlar bu kez. Helin’in, biri karnında ikisi yanında kızları ve artık cesaret yüklü yüreği vardır yanında. Bilir ki o yürekle nereye giderse gitsin, evi de vardır, umut dolu geleceği de...

DAYANIŞMAYLA ATILAN TEMELLER

İstanbul’un emekçi semtlerinden birinde kardeşinin evine sığınır Helin. Fakat yakın zamanda onların da yurtdışına çıkması söz konusudur. Üç beş günde kazanılmış üç beş kadın arkadaşla baş başadır artık. Doğum vakti gelmiştir. Hastanede üçüncü kızını dünyaya getirir. Artık taburcu edilecekken başındaki doktoruna sessizce anlatır durumunu. “Hiç unutmam, gidecek yerim, aşım ekmeğim yok deyince kulaklarına kadar kıpkırmızı oldu doktor bey.” Önce hastanede, daha sonra da mahallede Helin’i tanyan, anlayan herkes tutar elinden. Derme çatma bir evi, ikinci el eşyalarla döşerler. Yiyecek giyecek temin ederler. Helin’in, onurlu yaşamının temelleri atılmış olur böylece. Tekstilde işe başlar Helin’in kızları...

Aradan geçen yedi yılın ardından, banka şubesinde karşılaştığım bu direnç timsali kadın, üniversite mezunu evlatlarını getiriyor diline, hemen her cümlesinde...

Yüzündeki ışık hepimizin yolunu aydınlatsın “gül yüzlü kadın...”

Valizlerini, çocuklarını, nefesini topladığı gibi çıkar yola.

Biri karnında ikisi yanında kızları ve artık cesaret yüklü yüreği vardır yanında. Bilir ki o yürekle nereye giderse gitsin, evi de vardır, umut dolu geleceği de...

Hazırlayan: İrem Karabatak

EŞİTLİK İSTENİRSE YÖNTEM BULUNUR

Medya, spor, sağlık... Üçü de cinsiyetçiliğin neredeyse “kural” olduğu alanlar. Ama istenirse kurallar tersine dönebilir! Bu alanlarda cinsiyet eşitliğinin sağlanması için sınırların ötesinde atılan örnek adımların sınırların içinde yükselttiğimiz talepler için ilham vermesini umuyoruz.

Avrupa medyasında cinsiyet eşitliği tartışmaları

KADIN Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu (FEMM), geçtiğimiz aylarda Avrupa Birliği medyasında ki cinsiyet eşitliği üzerine bir oturum gerçekleştirdi. Oturumun temel amacı, bu yılın devamında yazılacak olan inisiyatif raporuna bilgi sağlamaktır.

Çeşitli konuşmacıların katıldığı oturumda, medya sektöründe farklı pozisyonlarda yer alan kadınların güncel durumu hakkında konuşuldu ve cinsiyete ilişkin basma kalıp ifadelerle medya sektörü arasındaki ilişki incelendi.

Küresel medya çalışmalarından elde edilen verilere göre, medyadaki yazıların yalnızca yüzde 37'sinin kadınlar tarafından yazıldığını dile getiren Prag Sosyal Bilimler Fakültesi Medya Çalışmaları'ndan Lenka Vochocova, 10 yıldır bu oranın değişmemiş olduğunun altını çizdi.

Bir diğer dikkat çekici veri ise gazetecilik sektöründe çalışan kadınların oranına dair: Yalnızca yüzde 17! Kadınlar genellikle televizyon muhabiri olarak bu meslekte yer alıyor, bununla birlikte 30 yaşından büyük olanlar için iş bulmak oldukça zor.

Oturumda, Uluslararası Sendikalar Hareketi'nin (GTUM) bir parçası olarak Uluslararası Gazeteciler Sendikası'nın (IFJ) işyerlerinde cinsiyet temelli şiddet üzerine başlattığı kampanyaya da dikkat çekildi. Kampanya istatistikleri kadın medya çalışanlarının yarısının

cinsel tacize, yüzde 25'inin fiziksel şiddet, yüzde 75'inin yıldırma, tehdit ve

kötü muameleye maruz kaldığını ortaya koyuyor.

Uluslararası Gazeteciler Sendikası'nın Asya-Pasifik ülkelerindeki kadın gazetecilere yönelik sanal şiddeti ele alan “Byte Back” projesi de önemli bir örnektir.

Veriler Uluslararası Kadın Medya Vakfı tarafından yapılan ankete katılan kadın gazetecilerin üçte ikisinin işyerlerinde yıldırma, tehdit ve kötü muameleye maruz kaldığını ortaya koyuyor. Yüzde 25'ten fazlasının “ailelerini ve arkadaşlarını tehdidi de içeren sözlü, yazılı ya da fiziksel yıldırma” politikalarıyla karşı karşıya kaldığını gösteriyor.

Kaynak: <http://europeanjournalists.org/blog/2017/06/29/how-is-gender-equality-represented-in-the-media-in-eu/>

Kadın ve erkek futbol takımlarına eşit ücret!

İNGİLİZ futbol kulübü Lewes FC, kadın ve erkek futbol takımlarına eşit ücret veren ilk kulüp olarak adından söz ettiriyor. Kampanyalarının bir parçası olarak, gelecek sezondan itibaren her iki takıma da eşit ücret verecek olan kulüp, her alanda olduğu gibi futbolda da tartışma konusu olan cinsiyet eşitsizliğine dair farkındalığı artırmayı hedefliyor. Ayrıca, kulüp, her iki takıma da antrenörlük, ekipman ve gerekli imkanların sunulması adına eşit kaynak sağlayacaklarına da söz verdi. Kulüp Direktörü Jackie Agnew, attıkları bu adımın Birleşik Krallık'ta yankı bulmasını ve spordaki ücret eşitsizliğindeki büyük uçuruma yol açan bahanelerin son bulmasında etkili olmasını diliyor.

Kaynak: <http://www.independent.co.uk/sport/football/news-and-comment/lewes-fc-equal-pay-club-statement-equality-fc-a7836601.html>

Düşük gelirli kadınlara ücretsiz sağlık ürünleri

İSKOÇ hükümeti, Aberdeen kentindeki pilot bölgede ihtiyaç sahibi kadınlara ücretsiz sağlık ürünleri vereceğini açıkladı. Düşük gelirli ailelerden en az 1000 kadın, 42 bin 500 avro değerindeki fondan karşılanacak olan bu yardımdan faydalanmayı bekliyor.

'The Scotsman' isimli gazetede yer alan haberde, yakında gerçekleştirilecek uygulamanın, bu türdeki, hükümet destekli ilk girişim olabileceği ifadesine yer verilmiş. Altı aylık bu pilot uygulama yoksulların sağlığı üzerine yoğunlaşmış bir girişim olan Kuzey Doğu Ortak Gıda İnisiyatifi (CFINE) tarafından başlatılacak. Eşitlik Bakanı Angela Constance, bu yardım fonunu şöyle değerlendiriyor: “İskoçya'daki herhangi bir kadının sağlık ürünlerine ulaşmakta

zorluk çekmesi kabul edilemez bir durum. Bu yüzden, ülkemizdeki yoksullukla başa çıkmak için bu projeyi öncelikle belirli pilot bölgelerde uygulayarak düşük gelirli ailelere nasıl ücretsiz sağlık ürünleri sunulabileceğini araştırıyoruz. Projenin ilk adımı Aberdeen olacak. Oradaki çalışmamız, önümüzdeki engelleri anlamamız ve ihtiyaç sahibi kadınlara bu ürünlerin ulaştırılması için daha iyi çözüm yolları geliştirmemize adına bizim için faydalı olacak.”

Kaynak: <http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/scotland-first-country-free-sanitary-products-tampon-tax-low-income-women-aberdeen-a7836441.html#commentsDiv>

Ah o zihnimizi kemiren ‘ama’lar...

Yasemin AKPINAR
Esenyalı / İstanbul

Telefonda Gülizar Abla “Rafif ve annesi ağlıyor. Binadakiler çok baskı yapınca yeni bir ev bulmak için bir emlakçıya gitmişler. Kadın zaten çok fazla Türkçe konuşmuyor. Emlakçı bunları kandırmış, zar zor topladığı 1500 lirayı ellerinden almış. Ortada ev falan da yokmuş. Şimdi verdiği numarayı arıyorlar ama adama ulaşamıyorlar” diye aktarıyor olayı. Bu olay bayram arifesinde gerçekleşti. Dergimizin temmuz sayısında, siz daha onların yaşadıklarını okumadan birkaç gün önce...

“Dönecek yerimiz olmadığını biliyor musunuz” diye soruyorlardı. Bu soruya dergiyi, Ekmek ve Gül’ün sosyal medya hesaplarını takip eden kadınların tepkileri oldukça farklıydı. Kimi “Suriyelilerin yaşadıkları üzücü ama sanki Suriyelileri sevdirmek istemişsin gibi hissettim” diyerek düşüncelerini dile getirirken, kimi “Beni ilgilendirmez gidecek yerleri yoksa gelmeselerdi” diyerek hem düşüncelerini ifade ediyor hem de empati duygusunun yoksunluğunu açığa vuruyordu. Kendini muhalif olarak tanımlayan bir başka kadın ise hükümetin mülteci politikasını eleştirerek bakış açısını şu cümlelerle dile getiriyordu: “Sırf oy kaygısıyla Suriyelileri getirdiler. Senin anlattıkların istisna olabilir. Ama bizim vergilerimizle her türlü haktan yararlanıyorlar. Her türlü tacizi, şiddeti kendilerine hak görüyorlar. Burada Afrikalılar da var. Saat satıp geçimini sağlıyorlar mahallede kimseyle sorunları yok. Ben Suriyeliler yüzünden mahallede rahatça dolaşamıyorum, bir de vatandaş olurlarsa hiç gitmezler.”

ZİHNİMDE YANKILANAN O SORU

“Bu ülkeden gitsinler” kampanyaları büyük bir öfkeyle devam ederken, Sakarya’da 9 aylık hamile Suriyeli genç bir kadın, Emani Al Rahmun kaçırılmış, tecavüz edilip başı taşla ezilerek 11 aylık bebeğiyle beraber vahşice katledilmişti. Haber, bazı ajanslar tarafından “Öldürülen Suriyeli kadının güzelliği ile dikkat çektiği, komşusu olan Birol K’nın bu nedenle olayı gerçekleştirmiş olabileceği öğrenildi” diye paylaşıldı. Bu insanlık dışı zihniyet karşısında yaşadığım duygusal bunalımı kelimelerle ifade etmem oldukça zor. Zihnimde yankılanan şu soruyu size de yöneltmek istiyorum: Bir kadının güzelliği tecavüz edilerek öldürülmesine sebep olabilir miydi?

Peki, birkaç gün önce Suriyelilere yönelik ırkçı söylemlere katılanlar duydukları bu öfkeden pişman olmuşlar mıydı? Belki... Kesin olan ise üzülseler de hâlâ zihinlerinde onları kemirmekte olan “ama”larının bitmediği.

AYNI TACİZİ, AYNI ŞİDDETİ YAŞIYORUZ

Korkunç bir gerçek var ki; aynı şiddeti, tacizi ve hatta tecavüzü yaşayan kadınlar, konu Suriyeli kadınlar olunca empati duygularına bir taş bağlayıp denize atıyorlardı. Aralarında evliliği boyunca eşinden şiddet gören, terk edilen, çocukları ile yaşam mücadelesi veren bir kadın arkadaşımız, haberi duyduğunda “Emani ile ilgili çıkan haberleri okudum ve çok üzüldüm, acaba kocası bu tacizlere göz mü yumdu?” diyebiliyordu. “Dünya ne kadar kötü olmuş. İnsanlar ne kadar vahşileşmiş. Suriyeli kadına bunu yapanlar Türk olamaz. Araştırsınlar katilleri

kesin Ermenidir” diyor, “Neden Ermeni olduklarını düşünüyorsun” dediğimde “Çünkü Türkler kendilerine sığınmış insanlara böyle bir vahşet uygulamaz” diyordu. Farkında olmadan -ya da bilerek- aynı ırkçı söylemi devam ettiriyordu.

FAİLİ KİM?

Suriye’deki savaştan kaçarak ülkemize sığınan milyonlarca mülteci kadın ve çocuktan sadece biriydi Emani. Emani ve çocuklarının öldürülmesi, toplum içerisinde mültecilere karşı giderek yükselen ayrımcılığın, kadın ve çocuklara yönelik artan şiddet, tecavüz olaylarının kapsamlı bir yansıması. Bu suçun sadece iki faili yok... Bir başkasının hayatına müdahaleyi kendinde hak görenlerin, kadının giydiği eteğe, dışarda olduğu saate, gülüşüne karışma gücünü kendinde bulanların, mağduru suçlayanların, tacizi ve tecavüzü “rızası vardı” diye meşrulaştırmaya çalışanların iyi hal indirimleriyle faili ödüllendiren ve onu besleyen sistem asıl fail...

Ve bu fail sadece Suriyelilere karşı suç işlenmesine zemin hazırlamadığını biliyoruz. Bu fail hepimiz mezarını kazıyor, hepimizi şiddetin, istismarın mağduru haline getiriyor. Suriyeli kızkardeşlerimizin yaşadığı istismara da, şiddete de, emek sömürüsüne de göz yummak, bunlar karşısında “ama” demek bizi ancak failin karşısında güçsüz bırakmaya yarar.

Suriyeli kızkardeşlerimizin yaşadığı sorunlar hiç de basit değil. Ama biz de mülteci kadınları saran bu şiddet çemberinde onlarla elimizi buluşturamazsak bu çember bizi de içine alır. O zaman bize “ama” diyenlere kendimizi anlatmanın ne kadar zor ve kırıcı olacağını bir düşünsenize...

Birkaç gün önce Suriyelilere yönelik ırkçı söylemlere katılanlar duydukları öfkeden pişman olmuşlar mıydı? Belki... Kesin olan ise üzülseler de hâlâ zihinlerinde onları kemiren “ama”larının bitmediği.

EMANİ BANA BİR ŞEY ÖĞRETTİ

Alan Kurdi'nin fotoğrafını gördüğümde yüreğim çok acıdı. Aynı kare bugün bile gözümde canlandığında göz yaşlarımı tutamıyorum. Bir çocuğun hayallerine sıcağı sarılması, gülüşü, yaşam sevinci, cıvıltısı, ülkemizin o en sevdiğim denizinde boğulmuştu. Ve deniz değildi boğulmasına sebep olan, ülkeler arası gizli pazarlıklardı.

Sığınmacıların pek çok acılar yaşadığını biliyorum. En azından tahmin edebiliyorum. İnsanın kendini ait hissettiği yerden; hiçbir şeyini almadan ve belki en sevdiklerini toprağa vererek ayrılması zor ve çok acı veren bir durum. Ve gittiğin yerlerde insanların seni hiç istememesi, hor görmesi... Bu kadar kötü davranışlara, Emanî'ye kadar, hiç hak etmeseler bile katlandıklarını düşünüyordum. Ama Emanî'de bir şey oldu. Çok kötü bir şey. Bizim buralarda eskiden "hamile kadın" çok özeldi. Ona yer verilir, düşünülür, herkes ane ve çocukları çok sever, önyargılarını bile bir kenara bırakabilirdi. Bizim buralarda her kadın ve erkek hamile kadına ve çocuklara tebessümle bakardı. Ne oldu? Neden (üstelik de bize emanet) canlara böyle kötü emellerle bakabildik?

Artık istekleri için her şeyi yapmayı hak gören "erk'ek"ler yaratıyoruz. Ve bu ahlaksız istekleri çeşitli kılıflarla özellikle toplum nezdinde temize çekerek aslında toplumun yozlaşmasına neden olmasına izin veren bir hal aldık. Emanî'ye olanlar çok kötüydü, çok içim acıdı. İçimde bir şeyler koptu. Ama beni tetikledi. İrkçilikle mücadele etmem gerektiğinin, kadın hakları ve çocuk hakları ile ilgili daha çok çaba sarf edip; farkındalık yaratmamız gerektiğinin farkına vardım. Gelin biz kadınlar el ele verip ırkçılığa bir dur diyelim, kız kardeşlerimize yalnız olmadıklarımızı göstereyim.

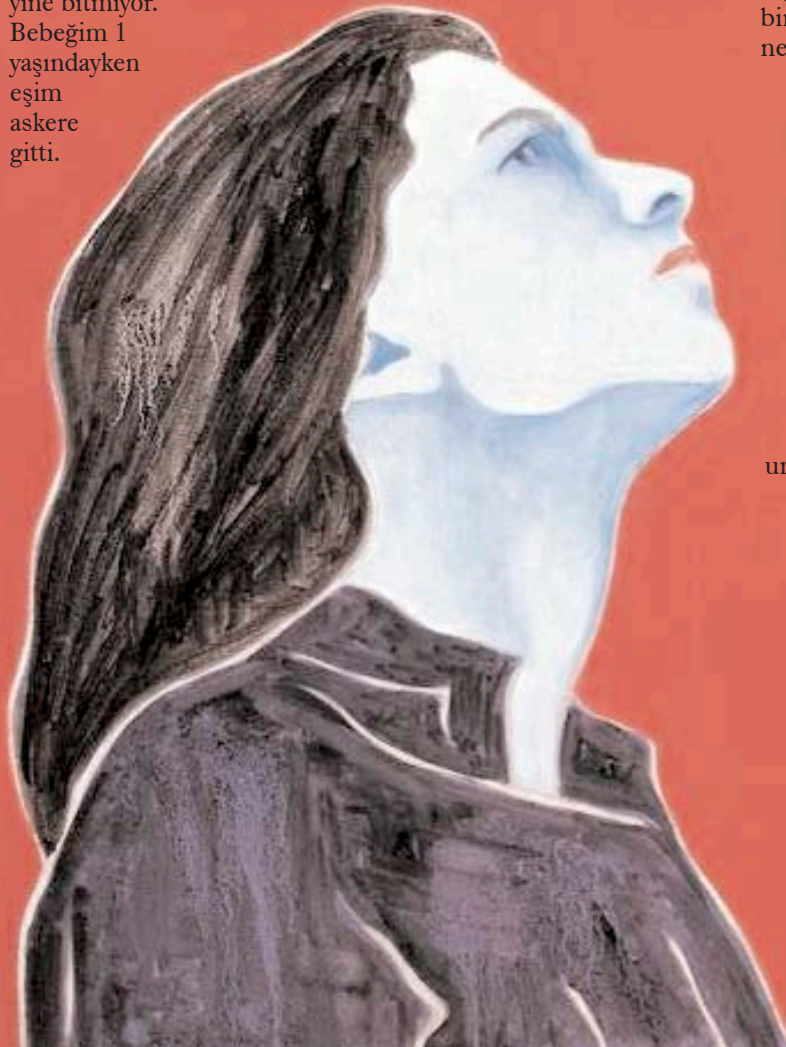
*Kamu emekçisi bir kadın
KOCAELİ*

Benim için her şey 15 yaşında başladı

Ben Azerbaycan göçmeni genç bir kadımdım. 5 yaşındayken babamı kaybettim. Azerbaycan'da dayımla birlikte yaşadık. 8. sınıfa kadar okuyabildim. Dayım okumamı istemedi. Biraz geri kafalıydı. "Kız çocuğu neden okusun? Mini etek mi giysin? Niye dar pantolon giysin?" dedi. Bir ara kapalı giyinmem için zorladılar. Bütün bu baskılardan dolayı Türkiye'de yaşayan dayımın yanına yerleştik.

Türkiye'ye geldiğimde 15 yaşındaydım. Daha yeni okulu bırakmıştım. İlk işim soba imalatında çalışmak oldu. Bilmediğim bir işti. Annemle birlikte çalışıyordum, o yüzden dayılarım çalışmama müsaade etmişti. 15 yaşına göre çalıştığım iş ağırdı. Ama insan alışıyor zora da. İstanbul'daki dayım da Azerbaycan'daki dayım gibi baskı uygulayınca çıkış yolunu evlenmekte buldum. Evlenmeseydim belki kötü yollara düşebilirdim. Benim için her şey 15 yaşında başladı. 15 yaşında evlendim, anne oldum; evlilik, kaynana-kayınbaba derdi. İki hafta eşimin ailesi ile kaldım. O iki hafta, bana iki yıl gibi geldi. Çok zorluk çektik. Sonra eşime ayrı eve çıkmak istediğimi söyledim ve başka bir daire kiraladık. Kendi evime geçtiğimde inanamadım. Kendimi bir tuhaf hissediyordum. Boş bir evin içine giriyorsun. Bütün bir evin yükünü sırtına alıyorsun. Komiğime gitti, şaşırdım kendime. Ama bir süre sonra alıştım. Eve taşındığımızda iki aylık hamile olmama rağmen eşimle birlikte çalışarak bütün eşyalarımızı aldık. Çalıştığım sırada bebeğim karnımdayken felç geçirdi. Eşimin ailesi çocuğu aldırmanın için baskı uyguladılar. Hatta kayınbabam köyde çocuğuma parasız mezar aramaya gitmişti. Ama ben aldırmadım, iyi ki de aldır-mamışım. Şu an bebeğim 2 yaşında ve çok sağlıklı.

Ama benim çilem yine bitmiyor. Bebeğim 1 yaşındayken eşim askere gitti.

Eşimin askere gitmesi, benim için sıkıntılı oldu. Hem çocuğun bakımı hem de ihtiyaçları benim sırtında... Çalışmak zorundasın çünkü kimse yardım etmiyor. Bu yüzden annem ve üvey babamın evine taşındım. Çocuğuma bakıcı tuttum. Ve tekrar çalışmaya başladım.

HEM PİŞMANIM HEM DEĞİLİM

Şu an 17 yaşındayım, 18'e girmeme aylar kaldı. Benim yaşındaki birçok kadına göre kendimi daha olgun ve güçlü hissediyorum. Yaşım tutmadığı için resmi nikahım yok. Bu yüzden kayıt dışı çalışıyorum. Bu yüzden iş bulmakta çok zorlanıyorum ve sürekli iş değiştirmek zorunda kalıyorum. Hem pişmanım hem değilim. Pişmanım, çünkü okumam gereken yaşta birçok sorumluluk üstlendim. Benim yaş grubumdaki gençler geziyor, ben çalışmak zorundayım. Pişman değilim çünkü dünya tatlısı bir kızım var.

Okuyabilseydim avukat olmak isterdim. Çünkü birileri adaleti savunabilmeli. Avukat olsaydım kadınlara yönelik şiddetin önüne geçecek davalarda savunma yapardım. Birileri çıkıp televizyon kanallarında kadına şiddete karşı olduklarını söylüyorlar. Ama şiddet bir türlü son bulmuyor. Siz kadınların evlerinde neler yaşadığını bilemezsiniz ki!

Birçok kadın gibi ben de şiddete maruz kaldım. Dayılarımdan, eşimin ailesinden ve eşimden defalarca kez şiddet gördüm. Eşim şu an askerde ama döndüğü zaman şiddete maruz kalıp kalmayacağımı bilmiyorum. Eşim şiddet uyguladığında fiziksel olarak karşılık verecek gücüm olmadığından sözlerle karşılık vermeye çalışıyordum. Ama ben sözlü olarak karşılık verdiğim o daha çok şiddet uyguluyordu. Ben çözüm olarak kendimi odaya kapatarak, kapıyı kilitleyerek ya da evin dışına kaçarak kurtulmaya çalıştım. Korkuyordum, elimden bir şey gelmiyordu çünkü hamileydim. Karnımdaki bebekle nereye gidecektim, annemin evine mi? Yaşım küçük olsa da çok şey yaşadım ve olgunlaştım. Şimdi eşim askerden gelse ve bana şiddet uygulamaya devam etse, arkama bile bakmadan çekip giderim o evden. Şu anda zaten kendi ayaklarımın üstünde duruyorum ve çocuğuma kendim bakıyorum. Bugün güçlüyüm, çünkü karşıma çıkan insanların kötülükleri beni daha da güçlendirdi.

Bir kız çocuğum var. Benim yaşadıklarımı yaşaması için önce onu okutacağım. Ve hiç kimsenin onun hayatını ve geleceğini karartmasına müsaade etmeyeceğim. Benimle aynı yaşta olan genç kadınlara tavsiyem çocuk yaşta evlilik yapmasınlar. Tercihlerini iyi yapsınlar. Hiçbir şeyden korkmayın. Ben eskiden çok korkardım. Ama şimdi korkmuyorum ve hiçbir şey umurumda değil.

*Nurgül
Kağıthane / İSTANBUL*

Azerbaycan'dan gelen Nurgül, henüz 15 yaşındayken evlenmiş, 17 yaşında doğum yapmış... Yaşı tutmadığı için resmi nikahı yok. Bu yüzden hep kayıt dışı çalışmak zorunda. "Benimle aynı yaşta olan genç kadınlara tavsiyem çocuk yaşta evlilik yapmasınlar" diyor.

Onlar bizim yaşam ortaklarımız

Türkan KOTANKIRAN
Sultangazi / İstanbul

Evlerimizin camları birbirine bakıyor, çocuklarımız aynı parkta oynuyor, aynı tezgahlarda dirsek çürütüyoruz, aynı havayı soluyoruz. Onlar komşularımız, iş arkadaşlarımız... Ve kadınca dertleriyle dert ortaklarımız. Son dönemde nefret söylemlerine maruz kalan ve Sakarya'da yaşadığı gibi çok acı olaylarla yeniden gündemimize giren Suriyelilerin yaşamının ortağıyız aslında, kabul etsek de etmesek de... Hep önyargılar ifade ediliyor haklarında, gelin bu önyargıları bir kenara bırakıp yaşam zorluklarına ortak olalım bu sefer.

ÇOCUKLAR PAHASINA KURULAN BİR YAŞAM

SURİYELİ komşumuz Hamide Hanım. Türkiye'ye ilk geldiklerinde bir evde en az 10-12 kişi kaldıklarını anlatıyor. Ama artık yavaş yavaş bir düzene sokmaya başlamışlar yaşamlarını. Hamide Hanım, okul çağındaki çocuklarının çok küçük yaşta çalışmaya başlamaları pahasına kurdukları 'düzenden' oldukça dertli. "Anneleri babaları okumuş olan bu kuşağın çocuklarının eğitimden mahrum kalmasından çok acı duyuyorum" diyor.

BİR DAMLA YAĞMURLA SU BASAN ÇATI KATI

DAHA önce bir atölyede tanışmıştım Emine Hanımla. Evine ziyarete gittim. Evi çatı katındaydı, 4 küçük çocuğu vardı. Kızı aracılığıyla yaptığımız sohbet sırasında, çatıyı göstererek "Buraya bir damla yağmur düşse ıslanıyor" demişti. Ben bu yazıyı yazarken İstanbul'da çok şiddetli yağmur yağdı, bir ara Emine'yi ve çatı katını düşündüm, ne oldu acaba diye... Ziyaretimiz sırasında eşi de evdeydi. Adil Bey konfeksiyonda çalıştığını söyledi. Kızı gizlice kulağıma "Babam çalışmıyor" dedi. Utanıyor, 'kadın çalışıyor, erkek yiyor' demesinler diye çalıştığını söylüyormuş. Devletten yardım alıyorlarmış ama miktarını söylemekten çekiniyor Emine Hanım. Dediğine göre, Suriye'de kadınların çalışması pek hoş karşılanmamış. Elektrik, su, eğitim ve sağlık tamamen ücretsizmiş. Hayat çok ucuzmuş. Türkiye'yi 'çok pahalı bir ülke' olarak tanımlıyor.

'BİZİM SAVAŞIMIZ ARTIK BURADA YAŞAMAK İÇİN'

SICAK bir günde gittiğimiz Gazi Parkında tanıştığımız, henüz 15 yaşındaki Suriyeli Hale'yi evlerinde ziyaret ediyoruz. Ev halkının hemen hepsi evde, bizi çok iyi karşılıyorlar. Suriye'den ne zaman geldiniz, neler yaşadınız gibi sorular sormaya başlayınca, Hale'nin annesi Zekiye Hanım, "Evimizi, işyerimizi, akrabalarımızın bir kısmını ve çocuklarımızı geride bıraktık. Mısır'da, Suudi Arabistan'da, Almanya'da ve halen Suriye'de yakınlarımız ve kardeşlerimiz var. Bütün bir dünyaya dağıldık" diyor acıyla. Ama artık Suriye'deki savaş değil asıl dertleri; "Biz o savaşı 4 yıl önce yaşadık, bitirdik. Şimdi Türkiye'de yeni yaşam savaşları veriyoruz" diyorlar.

Eşini Türkiye'de kaybetmiş Zekiye Hanım. "Bütün bayram evimizde oturduk, bir Allah'ın kulu kapımızı açmadı, bizim de gidecek bir komşumuz yok. Babamın mezarı Zekeriyaköy'de, yol masrafı çok, inşallah kurban bayramında bir yolunu bulup babama gideriz" diyor Hale.

Halelerin evine ablasının haftalık 200 lirası ve abisinin aylık 1000 lirası giriyor, bu parayla geçinmeye çalışıyorlar. Ev kirası 750 lira, faturalar karşılanamayacak düzeyde... "Türkiye çok pahalı bir ülke" diyor Zekiye Hanım. Hale'nin ablası, "Pazardan iki tişört aldım, 50 lira verdim. Ben bunu kaç günde kazanıyorum biliyor musunuz!" diyor öfkeyle. Hale "Ben de çalışmak istiyorum, annem ablanın yanında çalış diyor ama patron istemiyor. Patronlar, atölye sahipleri yakın akrabaları işe almak istemiyor. Özellikle akraba olan göçmen işçiler bir rahatsızlık durumunda toptan iş bırakıp işe gelmiyorlar diye zor durumda kaldıklarını söylüyorlar" diye anlatıyor.

HİÇ ARKADAŞI OLMADIĞINI SÖYLEYEN BİR ÇOCUK

Olçay ÖZAK
Sultangazi / İstanbul

Afef 14 yaşında. Suriye'den savaştan kaçarak 5 yıl önce ailesi ile İstanbul'a gelmiş. Annesi ile birlikte bir tekstil atölyesinde çalışıyor. 1000 lira alıyor maki-neci olarak çalıştığı iş yerinde. Annesi ise ayda 750 liraya, ortacı olarak çalışıyor. Babası da iş bulabilirse inşaatlarda... Afef ve annesi, ışıltılı gözlerle, oldukça nazik ve dostça karşılıyor bizi.

Oldukça akıcı bir Türkçeyle, heyecanla anlatıyor: "Suriye'de evimiz çok güzeldi. Ben savaş başladığında ilkokul ikiye gidiyordum. Her çocuk gibi ben de okulu en çok arkadaşlarımla oyun oynamak için seviyordum. Çok mutluydum. Babam orda taksit şoförlüğü yapıyordu. Annem çalışmıyordu. Suriye'de kadınlar çalışmaz-

lar genellikle. Oradaki evimiz ve hayatım çok güzeldi."

"Burada mutlu değil misin?" sorusu karşısında gözyaşlarına engel olamıyor. Hemen konuyu değiştirerek işyerini soruyoruz. Afef, "İşyerinde hiç kimseyle konuşmuyorum, çünkü bizi sevmediklerini biliyorum. Bazen açıkça söylüyorlar; 'Siz ülkenizde savaş çıkarıp orayı karıştırdınız, şimdi de burayı karıştıracaksınız, çıkıp gidin buradan' dedikleri bile oluyor. Sokakta öfkeli bakışlarla bakıyorlar. İşten geldiğimde hiç dışarı çıkmıyorum, hiç arkadaşım yok" diyor. Çay molalarında ve yemek saatlerinde Türkiyeli işçilerle ayrı ayrı yemek yediklerini, yolda karşılaştıkları iş arkadaşlarının kendileriyle konuşmadığını söylüyor.

AMA'NIN İÇİNDEKİ YAŞANMIŞLIKLAR

Elini tutuyorum, dostluğumuzu his-

setmesini istiyorum. "Sen çok güzel ve akıllı bir kızsın. Kendini çok güzel ve rahat ifade ediyorsun. Üstelik okula gitmediğin halde bu kadarını başarmışsın. Bu durum geçecek ve bizler de sizinle dayanışma içinde olacağız ve bunun için çalışacağız" diyorum. "Herkes sizin gibi değil ki" diyor, "Bizlere nefretle baktıklarını görüyorum. Korkuyorum da. Bizleri istemediklerini biliyorum. Ama..."

Bu 'ama'nın içinde çok fazla yaşanmışlık var. 14 yaşındaki bir çocuk için çok fazla: "Bir akşam işten eve geldik, gelmez olaydık. Eve yaklaştıkça pis bir kokunun etrafa yayıldığını fark ettik. Kokunun bizim apartmandan geldiğini evimizin kapısında anladık. Her taraf insan pisliği ve çöp poşetleri ile kirlenmişti. Komşularımız dışarıda konuşuyorlardı. Kimin yaptığını sorduğu-

muzda üçü beşi bir ağızdan 'Kim olacak Suriyeliler'den başka?' dediler. Çok korktum. Daha sonra komşumuz Gül abla diğerlerini sakinleştirmeye çalışarak 'Bir durun, soralım bakalım...' deyince biz de 'Neden biz yapalım, zaten biz temizliyoruz' dedik. Sonra ortaya çıktı ki üst kattaki psikolojik rahatsızlığı olan komşu yapmış. Her şeyden bizi suçlamalarından yordum."

Herkesin kötü olmadığını, iyiliklerin çoğalması için mücadele ettiğimizi ve bütün ezilen kadınlarla dayanışmayı büyüteceğimizi dile getirip, tekrar görüşeceğimizi söyleyerek Afef ve annesi ile vedalaştık. Oradan ayrılırken aklımda tek bir şey vardı; Savaşların gerçek mağdurları kadınlar ve çocuklar oluyor. Onun için ne olursa olsun savaşa hayır!

Helin ÖKDEM
Neslihan KAR

Dergimizin haziran sayısında bir mektubunu yayınlamıştık Meryem'in, Suriyelilere yönelik nefret söylemlerini hatırlatıp "O sözlerin gerçeğini bir de bizden dinleyin" diye seslenmiş, içimize işleyen olaylar anlatmıştı.

9 aylık hamile Emanî'nin 11 aylık bebeğiyle birlikte öldürülmesi nefret söylemlerinin vardığı noktayı ortaya sermişti. Olayın ardından bir araya geldiğimiz Meryem ve Suriyeli arkadaşlarının yaşadıkları zorluklarla baş etme çabalarına öfke ve küskünlük eklemişlerdi.

Meryem, Emanî'nin ölümünden sonra Türkiyeli komşularıyla tartışmış. Hem o tartışmayı hem de hislerini şöyle anlatıyor: "Adalet için insanlar sokağa döküldüler. Türkiye'nin adaleti bu mu? Kocasının günahını karısına ve çocuklarına mı ödetiyorlar? Suriyeliler bunu Türkiyeli birine yapsaydı ne ederdingiz onlara? Suriyelileri bütün yakmaz mısınız? dedim onlara. 'He' dediler, yakarız. 'Niye usisiz (susuyorsunuz), ne için usisiniz? Nerede vicdanınız? Vicdanınız hiç sızlamıyor mu?' dedim. Komşum 'Suriyelilerin çoğu da ediyorlar da ama açıklamıyorlar' dedi. Dedim ki kendine, bir şey yapmıyorlar onun için açıklamıyorlar. Bir şey yaparsalar hemen açıklarsınız kendilerini. Çocuklarımız sabah

Bu nasıl memlekettir!

Emanî'nin adını duymaları bile yetti dövünerek, ellerini sinelerine vurarak konuşmalarına... "Adaletsizlik." En çok dile gelen kelime bu. Ve Türkiye'ye gelmek zorunda kalmalarına neden olan "kader"e isyan, dönebileceklerine umutsuzluk...

akşama kadar çalışıyorlar onların emeğini bile vermiyorsunuz. Boyun eğiyoruz yine de kurtulmuyoruz. Her şeye boyun eğiyorlar çocuklar. Her şeye köle olmuşlar. İşte, sokakta... Küfürleri basıyorlar parklarda. Cor (kötü) laf atıyorlar. Biz savaştan kaçıp geliyoruz, burada savaş mı edeceğiz? Benim elimde olsa bilin mi Türkiye'deki bütün erkekleri yakarım! Ben öldürülen kadının eşinin yerinde olsam Türkiye'yi komple yakarım."

Emanî'nin katledilmesinden sonra zaten sokağa çıkmakta zorlanan Suriyeli kadınların daha da evlere hapsedildiğini anlıyoruz anlattıklarından. "Üst kattaki Suriyeli komşum dedi ki eşim bana yemin ettirdi. Dedi ki bir yere çıkma. Kapının önüne çıkıyorum elim yüreğimde korkudan. Kızımın konuşum sakın bir yere gitme diye. Bunu hayvan canavar bile yapamaz. Bu mil-

letin vicdanı olsaydı bunu yapmazlardı. Bence Suriyelileri sevmedikleri için böyle yaptılar. Yok eşi ile kavga etmişler, yalan. Bir Suriyeli gelip Türkiyeli ile kavga edemez. Bizimkiler boyun eğerler. Her şeye eyvallah edecek. Yoksa iş bulamaz. Çoğunu Aymakoop'ta çalıştırmıyorlar. Ya da çalıştırırlar iki gün, emeğini yer, kovarlar. Ben çok üzülüyorum. Savaştan kaçmasaydık da bunları duymasaydık. Biri bana küfür etsin istemem. Çok zoruma gider. Ama gelsin dayak atsın zoruma gitmez. Laflar dayaktan daha kötü."

Meryem'le sohbetimizin ardından işçi arkadaşının evine misafir olduk. Kaygıları misafirperverliklerinin önüne geçemiyordu ama yine de büyüktü; bize biraz kaygılı gözlerle baktılar bir süre, Arapça konuştular aralarında, ama Meryem'e duydukları güven ve hoş sohbeti bir süre sonra kaynaştırdı

bizi. Emanî'nin adını duymaları bile yetti dövünerek, ellerini sinelerine vurarak konuşmalarına... "Adaletsizlik." En çok dile gelen kelime bu. Ve Türkiye'ye gelmek zorunda kalmalarına neden olan "kader"e isyan, dönebileceklerine umutsuzluk...

Söz evin en yaşlı kadınının: "Esat'tan özgürlük istiyorlar. Al sana özgürlük! Biz evimizde rahattık. Bizim orada su bile bedavaydı. Duvarlarımızı su ile yıkardık. Hortumu takıp her yeri yıkardık. Burada kıyamıyorsun suyu kullanmaya. Nanca su döksek buranın parası ile 10 lira gelmezdi. Bizde elektrik kesilmezdi, burada hemen keşiyorlar faturaları ödemediğinde. Bir kişi çalışıp bütün evin ihtiyaçlarını karşılardı. Buranın bir lirasına bir haftalık ekmeğimizi alırdık. Biz ülkemizin kıymetini bilmedik. Suriye'de erzaklarımızı çuvallarla alıyorduk. Burada kilolarla almaya gücümüz yetmiyor. Burada her şey pahalı. İnşallah savaş biter bizler de memleketimize döneriz. Ama inanmıyoruz savaş bitecek"

Evin en genç kadınının da duygusu aynı: "Türkiye'ye geldiğimizde pencereden bakıp bakıp ağlardım. Biz bir buçuk yılı savaşta geçirdik. Bizde cürüm hiç yoktu. Bizde insanoğlu insanoğluna değmezdi. Komşular birbirlerine sahip çıkarlardı. Burada her kötülük var. Akşam bir bakıyorsun içkiciler silah sıkıyor. Biri karısını vuruyor. Bu nasıl memlekettir.."

Bu nasıl memlekettir? Bu bizim de sorumuz değil mi?

Hayat gelsin bildiği gibi, ben hazırım!

Nuray ÖZTÜRK
Izmir

Ayfer Temel'i kısa bir süre önce tanıdım, iyi ki de tanışmışım! Onunla kıdem tazminatının fona devriyle ilgili Genel-İş'e üye kadın işçilerle röportaj yapmak için Ege Üniversitesi'ne gittimizde tanıştık. 18 yıllık evliliğimin son bir buçuk yılına kadar istediği halde çalışmamış, toplumsal yaşamdan soyutlanmış, kendine güveni kırılmış, kültürel kodlar ve baskı nedeniyle gördüğü şiddeti bile kabullenmiş. Ayfer'in hayat hikayesi, şimdi kalemi kendi eline almış güçlü bir kadının, hepimize 'Nasıl değiştirebiliriz?' sorusunun cevabını verdiği bir mücadele romanına dönüşmüş. Her okuyana verdiği güç de cabası...

"Ben 16 yıllık ev hanımıydım, sosyal yaşam diye bir şey yoktu. Bankaya git kirayı yatır, çocukların takibi için okula git, alışverişe çık. Evin dışında sürdürdüğüm yaşam sadece bunlardan ibaretti. O (eski eşi) evde yokken sadece ailesine giderdim. Bir arkadaşımın gitmeme, dışarı çıkmama bile izin vermezdi, ben de laf söz olmasın diye gitmezdim. 21 yaşında evlendim, 22 yaşında kızım Dilara oldu, ondan 9 sene sonra da oğlum İlhan dünyaya geldi. Eşim TIR şoförüyü. Senenin yarısı çalışıyorsa yarısı iş olmadığı için çalışmıyordu. Bazen 1 ay gider gelmez, bazen de işsiz evde otururdu. Ekonomik sıkıntılar nedeniyle ne zaman çalışmak istesem, 'ben karı çalıştırmam, çalışmak istiyorsan babanın kapısına git' derdi. Çoğu zaman uzakta olduğu için evin bütün yükü benim omuzlarımdaydı. Dünyaya bakış açımız da birbirinden farklıydı. Ben sol görüşlüyüm, o aşırı ulusalcı. Haliyle çatışmalarımız oluyordu. Newrozlara, 1 Mayısılara katıldım ama söylemezdim, saklardım. Gizli saklı giderdim."

"İşin içinde şiddet var mıydı? Hiç boşanmayı düşünmedin mi?" diye soruyorum, Ayfer anlatıyor;

"18 yıl boyunca şiddet gördüm. Kafamı duvarlara vururdu. Gördüğüm şiddet yüzünden vertigo oluştu. Hem psikolojik hem fiziksel şiddet gördüm. Sürekli aşağılardı. Defalarca boşanmayı düşündüm ancak, Kürt bir ailenin kızı olmam, kadına ve aileye bakış, tek başıma ne yaparım iki çocukla düşüncesi, ekonomik kaygılar, bir de dışarda olması rahatıma geliyordu sanırım. Korkaklık vardı anlayacağım. Son yıllarda hayatına başka bir kadın girdiği için daha da kötü davranmaya başlamıştı. Ailem sırf boşanmayayım diye el altından ekonomik yardım bile yapıyorlardı. Boşanmak ayıptır ya, iki çocuğuyla boşandı geldi demesinler diye..."

YAŞADIĞIM DEĞİŞİM İŞÇİ KADINLARIN DESTEĞİYLE OLDU

AYFER Temel, Özgür Genç ve üniversitede çalışan birkaç kadın işçiyle birlikte sendikal örgütlenme çalışması yapıyor. Önce taşeronda çalışan kadın işçileri örgütlediler. Şimdi yarısından fazlası kadınlardan oluşan Ege Üniversitesi kampüsündeki taşeron işçiler, Genel-İş'e üye...

"Küllerimden doğdum" diyor Ayfer, "Eski fotoğraflarıma bak, gözlerimde hep bir hüznün var. Şimdi evet yüküm çok ağır, çocuklarıma bakıyorum, kira ödüyorum, faturalarım var, ama her sabah kalktığımda 'sen çok şey başardın' diyorum kendime... Ve hayatın tüm zorluğu bir anda zor olmaktan çıkıyor. Kadınlara tavsiyem,

Evliliğinin son bir buçuk yılında şimdi Genel-İş 7 No'lu Şube Sekreteri olan aile dostları Özgür Genç'in ısrarları ve aracı olmasıyla üniversitede işe başlıyor. Tabii eşini ikna süreci epey uzun sürüyor. Bu arada aile içindeki çatışma giderek artıyor. "Yaşadığımız kavgalara, gördüğüm şiddete çocuklarımız da şahitti. Bir gün 'anne yeter' dedi kızım. Gördüğüm şiddete rağmen ben hala boşanma konusunda bir adım atamıyordum. Bu günlerde boşanma talebi ondan geldi. Başka bir kadına aşık olduğunu söyledi, ee ben

de onursuz bir kadın değilim. Buna rağmen baskıyı ben gördüm, ailem bir yıl boyunca çevresinden sakladı ayrıldığımı, 6 ay boyunca annem benimle konuşmadı, 'Nikahı bari bırakmasaydın' diyordu. Sonra ailem kabullendi, hatta şimdi yardımcı olmaya çalışıyorlar. Beş yıldır çalışıyorum. Çok şükür boşandım. İki çocuğuma bakıyorum. Hem ekonomik hem de ruhen özgürüm. Senden bir şey olmaz, ben olmasam sen bir hiçsin diyordu. Şimdi güzel bir işim var, işçi temsilcisiyim, işçi sorunlarıyla ilgileniyorum."

ÇAMAŞIR, BULAŞIK MAKİNESİ DEĞİLİM BEN, İNSANIM

AYFER tüm hayallerini yavaş yavaş gerçekleştiriyor. Boşandıktan sonra ikinci sınıfta bıraktığı lisesi bitirmiş, hatta üniversite sınavına bile başvurmuş ancak sınavı kaçırdığı için girememiş. Kızıyla birlikte KPSS'ye girmiş, kızı 65, o 70 almış! Tercih yapmış ama atanamamış. Bir de üniversitede çalışıyor olmasının da avantajlarını kullanmayı ihmal etmiyor; haftada iki gün yoga yapıyor, yüzme kursuna gidiyor.

"Onlar için kadınlar sadece çamaşır makinesi, bulaşık makinesi ve ütü... Tabii bir de soyun devamlılığı söz konusu. AKP iktidarı bu geri bakışı bilerek ve isteyerek besliyor. Tüm politikası da bunun üzerine kurulu. Bu nedenle kıdem tazminatı konusunda olsun diğer konularda olsun, kadının olmadığı bir kazanım gerçek bir kazanım değildir. Devrimin en büyüğünü kadınlar yapacak bu ülkede, kadınlar sayesinde güzelleşecek bu ülke..." diyor.

Rehberlik öğretmenleri evrak işiyle uğraşırken

Olan çocuklarımıza olur

Reyhhan KAYGUSUZ*

Milli Eğitim Bakanlığı yeni bir yönetmelik hazırladı. Bu yönetmelikle psikolojik danışman, rehber öğretmenlerin görevlerinde ve çalışma biçimlerinde değişiklikler yapılıyor. Bu, sadece rehberlik öğretmenlerini ilgilendiren bir mesele değil. Özellikle rehberlik öğretmenlerinin danışmanlık yaptığı çocuklarımızı, dolayısıyla kadınları da ilgilendiren bir konu...

Yönetmeliğin eski adı "Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği" iken taslakta ismi "Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği" olarak değiştirilmiş. Yani psikolojik danışma göz ardı edilmiş. Bu, çok önemli bir sorun.

Bu taslakla birlikte rehber öğretmenlerin görev ve sorumlulukları kat be kat artırılıyor, işlevselliği düşürülüyor. Normal öğrenciler, kaynaştırma öğrencileri, özel eğitim sınıfları, tedbir kararı alınan öğrenciler, öğretmenler, veliler, müdahale ekipleri vb. mutlaka rehberlik servisi ve öğretmenin dahil olması gereken süreçler yaşar. Rehber öğretmenlerin görev ve sorumlulukları yönetmelik taslağındaki gibi artırılınca,

böylesi bir iş yoğunluğunda çalışma saatlerinin yetmeyeceği düşünülmüş ve psikolojik danışmanın haftalık çalışma saatinin 30 saatten 40 saate çıkarılması planlanmış. Bunun yanı sıra rehber öğretmenlerin nöbet tutma, derse girme, sınavlarda görev alma, idari işler gibi, rehberlik servisi ile ilişkilendirilemeyecek görevleri yapması da düşünülmüş.

Peki bu neyi etkileyecek?

Tüm bu değişiklikler rehberlik servisinin, okul yönetimde idari ekibin içinde görülmesine neden olacaktır. Böyle bir yaklaşımla rehberlik servisleri amacını yitirir! Rehberlik servisi amacı dışında işlerle uğraştığında öğrencilerin, velilerin, öğretmenlerin gerçekten rehberlik hizmetine ihtiyaç duyduğu durumlarda rehberlik servisine ulaşmada sıkıntı yaşayacaktır.

Düşünün, travma yaşayan bir çocuk rehber öğretmenin ders ya da nöbet listesine göre mi duygu durumunu şekillendirecek? Ya da bir öğrenci rehber öğretmene ihtiyaç duyduğunda kendisi gibi 30 çocuğun bulunduğu sınıfın kapısını mı çalacak?

VELİLER DE TEPKİ GÖSTERMELİ

Düşünün, travma yaşayan bir çocuk rehber öğretmenin ders ya da nöbet listesine göre mi duygu durumunu şekillendirecek?

Ya da bir öğrenci rehber öğretmene ihtiyaç duyduğunda gizlilik esasıyla yapılması gereken bir hizmeti almak için kendisi gibi 30 çocuğun bulunduğu sınıfın kapısını mı çalacak?

Teknolojinin yanlış kullanılması, çocukları bilerek ya da bilmeyerek suç odaklarının maşası yaparken, çocuklar hedef kitle haline gelirken, şiddet bu kadar yaygınlaşırken, uyuşturucu madde kullanımı yaşı ilkokullara kadar inmişken rehber öğretmenler önleyici hizmetleri, dersi, nöbeti, sınavı ya da idarenin vereceği evrak işini düşünerek geri plana atarsa ne olur?

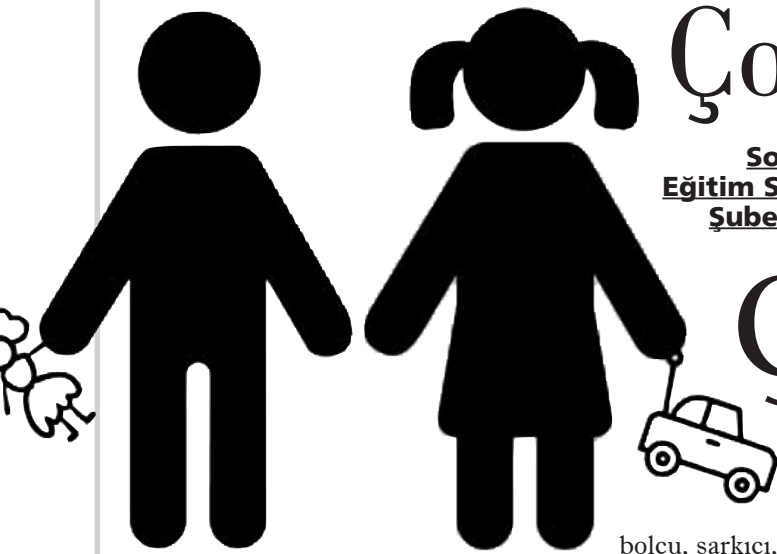
Çocuklar kaybeder!

Taslak böyle iken tepki almaması düşünülemezdi. Sendikalar, konuyla ilgili psikoloji dernekleri taslağın olumsuzluklarını değişik şekillerde açıklamaya çalıştı. Fakat öğrenci velilerinin de bu taslağa karşı düşüncelerini tepkilerini göstermeleri gerekir. Çünkü değişikliğin yasalaşması halinde bu durumun yaratacağı olumsuzluklardan ilk etkilenen çocuklarımız olacaktır. Rehber öğretmenin görev tanımında yapılan değişiklik, çalışma koşullarının ağırlaşması ve asıl görevini yapamamanın verdiği vicdani rahatsızlığının ötesinde ve çok daha ciddi şekilde çocuğun eğitim hayatını, bireysel gelişimini dolayısıyla geleceğini etkileyecektir.

Okullarda, sokakta ya da aile içinde çocuğun yaşadığı ihmallerin, istismarın, madde bağımlılığının tespitinde, öğrencinin psikolojik danışmana ve rehberlik servisine olan ihtiyacı taviz verilemeyecek bir hizmettir.

Bu çocuklar, gençler hepimizin. Yanlış hepimize yanlıştır. Umarız ki bu taslak bilimsel süzgeçten tekrar geçirilir ve alanında uzman kişilerce yapılandırılır.

*** Eğitim Sen İzmir 4 No'lu Şube Örgütlenme Sekreteri / Rehberlik ve Psikolojik Danışma Öğretmeni**

Çocukların cinsiyet algısı

Songül KEŞKEK
Eğitim Sen Ankara 3 No'lu
Şube Kadın Sekreteri

Çok izlenen kanalların birinde; bir yarışma programına gözüm takıldı. Bir grup okul öncesi yaş çocuğu ve yarışmacı olarak da ünlüler (tam ne iş yaptıklarını bilmediğim futbolcu, şarkıcı, iş insanı ya da man-

ken) arasında eğlence-yarışma tadında bir program. Sunucu çocuklarla gayet güzel bir iletişim dili kullanıyor ve çocukları soracağı sorulara hazırlamak için sohbet ediyor. Yarışmacılardan, çocuklara soracağı sorulara ne cevap vereceklerini tahmin etmelerini istiyor. Kısaca yarışma bu...

Yazma nedenim yarışmayı anlatmak değil tabi ki.

Sunucu; küçük kız çocuğunu soruya hazırlamak için soruyor: "Sence develer pantolon giyer mi" diye. Çocuk da "Hayır develer pantolon giymez ama sadece erkekler giyer" diye cevap veriyor. Gayet sevimli bir şekilde verilen bu cevap bana, 3 ya da 4 yaşında bir çocuğun, cinsiyetlere toplumsal olarak yüklenen bu rolleri böyle ifade etmesi bana cinsel eğitimin ne kadar önemli bir olduğunu bir kere daha düşündürdü.

Üç yaşından önce cinsiyet algısının gelişmediği farklı kuramcılar tarafından kabul edilir. Ancak bu yaşa kadar

çocuklar anne babalarını, yakın çevrelerini gözler, rol model alır. Televizyon dizileri, çizgi filmler, çocuk hikaye ve masallarının, eğitim kurumlarının, çocukların eğitiminde, bakımında görev alan diğer insanların da çocuk üzerinde etkileri düşünüldüğünde cinsel gelişime paralel sağlıklı bir cinsel eğitimin önemi, buna karşın zorluğu ortaya çıkmaktadır.

Kadın mücadelesi şiddete, istismara, her türlü cinsiyet ayrımcılığına karşı sürerken, bu mücadelenin bir yanını da cinsiyetler arası eşitsizliği üreten, geliştiren, pekiştiren TV programları, eğitim müfredatları ve yasalarla mücadele oluşturuyor. Mücadele bu iki yan birleştirildiği oranda başarıya ulaşacaktır. Başta Eğitim Sen olmak üzere emek örgütlerinin, bu konuda üstlerine düşen sorumluluğu yerine getireceği inancı ile çocuklarımıza güzel bir dünya kurana kadar mücadeleye devam.

Sunucu; küçük kız çocuğunu soruya hazırlamak için soruyor: "Sence develer pantolon giyer mi?" diye. Çocuk "Hayır develer pantolon giymez ama sadece erkekler giyer" diye cevap veriyor.

'Cibali dendi mi aklıma siz gelirsiniz, kadınlar'

Hatice GÖRGÜ

Eski Cibali Tütün Fabrikası İşçisi

Rezzan Has Müzesinde 'Cibali Tütün Fabrikası-Emeğin Mekanı' sergisinin ilanlarını gördüğüm zaman nelerin sergilendiğini çok merak ettim. Bir asırdan daha fazla tütün işleyen, sigara saran yüzlerce işçinin çalıştığı fabrikanın son emekçilerinden biri olarak yaşanmışlıkların ne kadarının sergilendiğini görmek istedim.

Haliç sahil yolundan giden Eminönü otobüsüne bindim. Senelerdir bu yoldan Eminönü'ye gider şimdiki Kadir Has Üniversitesinin önünden bazen farkına bile varmadan geçerim. Cibali Tütün Fabrikası sergisini gezme düşüncesi ile çıktığım yol, görmeden, bakmadan, geçtiğim aynı yol değildi. Bugün on yedi sene çalıştığım Cibali Sigara Fabrikasına giden yolu gidiyordum. İçimde garip bir heyecan, yüreğimde bir telaş...

Unkapanı durağında inip aşağı caddeye yürümeye başladım. Attığım her adımda bastığım her karış yolda yaşanmışlıklar üzerime doğru gelmeye başladı. Binanın önündeki hafif rampayı çıkarken dudaklarıma bir gülümseme yerleşti.

MÜDÜR AZ DAHA CAMDAN DÜŞECEKTİ

İlk vizite eylemlerimizden birini yaparken fabrikanın önünde toplanmışız. Vizite kağıtları elimizde, polis caddeye inmeyelim Cibali'nin arka sokaklarından gidelim diye bu rampaya polis otobüsünü park etmiş caddeye iniş yolunu kapatmıştı. Yavaş yavaş otobüse dayanıp caddeye kadar otobüsü sürüp yolu açmıştık.

Rampayı çıkıp boyanmış, restore edilip yenilenmiş fabrikamıza bakarak ön kapiya geldim. Kafamı kaldırıp yukarıdaki camlara baktım. Sanki fabrika müdürü camdaydı. Bir keresinde kapının önüne park etmiş olan fabrika müdürünün arabasının üzerine çıkarak toplanan işçilere konuşma yapmıştım. Söylediğimiz halde arabayı çekmemişti, mecburen Müdür az daha camdan düşecekti.

89'DA EYLEMSİZ GÜNÜMÜZ OLMAZDI

Kapıdan içeri girdim. Ana salon önümde uzanıyordu. Sol tarafta sigara imalat sağ tarafta pipo tütünü, enfiye. Pipo tütününe konan aromaların kokusu salonu doldururdu. '89 bahar eylemlerinde, eylemsiz günümüz olmazdı. Fabrika dışında bir eylem yapmamışsak çay molasında bütün işçi bu salonda toplanır slogan atar değerlendirme yapardık.

İki bin işçinin yarısından çoğu kadın olunca 8 Mart Emekçi Kadınlar Günü bir başka kutlanırdı. Genç kadın işçilerden oluşmuş halk oyunları ekibimiz vardı. Yemek paydosunda çalışırlardı. Aynı şekilde bir de koro kurmuştuk. 8 Martta bu salonda tüm işçiler toplanır, gösteriler yapar, sonra mitinge giderdik.

Artık Cibali Sigara Fabrikası olmayan bu yabancı binadan kulaklarımda makinaların seslerine karışmış işçilerin sesleri, yüreğime oturmuş bir isyan duygusuyla ayrıldım.

FABRİKANIN İÇİNDE MÜZE VARDI

Anıların içinde kaybolmuş bir halde, binanın şimdiki halini, müzenin yerini göstermeye çalışan öğrencinin konuşmalarını algılayamadan sergi salonuna geldim. Çalışırken fabrikanın içinde müze vardı. Asırlık fabrikanın ilk dönemlerinde kullanılan tütün balyalama, kıyım, elle sigara sarma, ilk filitreli uç takma, sigara paketleme, ilk dokuma tezgahları, ip sarma taharları vs aletler, masalar, daktilolar, resimler, üye kayıt defterleri... Onlarca malzeme camekanlar içinde sergilenirdi. Eski bir itfaiye arabası bile vardı. Son dönemde A. Kadir'in 'Cibali' şiirini çerçeveletip müzeye koymuştuk.

"Cibali dendi mi aklıma siz gelirsiniz, kadınlar. Çarpık ayakkaplarımız gelir

ve kahraman elleriniz."

Fabrika kapandıktan sonra müze de boşaltıldı. Sergi salonunu dolaşırken bir kısmının bu sergide yer aldığını görmek eski müzeyi geziyormüş duygusu uyanırdı. Yıllar içinde üretilmiş tüm sigara paketlerinin ambalajları, puro yapımı için kullanılan tablalar, ilk kullanılan makineler, en önemlisi de kadın işçilerin resimleri. 1900 yıllarda çalışan kadın işçiler... Resimleri incelerken aynı bizim gibiler diye düşünmekten kendimi alamadım.

TÜTÜNÜ BİLİR MİSİN?

Cibali Sigara Fabrikasında sigara imalatının yanı sıra puro imalatı, pipo tütünü, enfiye ve dokuma yapıyordu. Puro ve sigara imalatının dışında dokumayla ilgili ne sergide ne de duvarlarda yer alan açıklama-

malarda bir bilgiye rastlamadım. Oysa dokuma bölümü bir tek Cibali Sigara Fabrikasında vardı. Tütün fabrikasında dokuma nedir, diye sorabilirsiniz. Bu dokumalar sigara makinalarına takılan üzerinden sigaraların geçtiği iplikten örülen bantlardı.

Herşeye rağmen böyle bir serginin oluşturulması ve sergilenmesinin önemini yadsımamak gerekir diye düşünerek, ağır adımlarla sergi salonundan çıktım. Artık Cibali Sigara Fabrikası olmayan bu yabancı binadan kulaklarımda makinaların seslerine karışmış işçilerin sesleri, yüreğime oturmuş bir isyan duygusuyla ayrıldım.

İki parmak arasına kıyılmış,
Bir parçası var kalbimin
İncecik ak kağıtlara sarılır...
Ahmet ARIF